

Załącznik 2

Podsumowanie przebiegu strategicznej oceny oddziaływania na środowisko Programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę i Środowisko 2021-2027

Tabela 1. Zestawienie uwag i wniosków z procesu konsultacji społecznych

L.p.	Nazwa organizacji	Rodzaj podmiotu	Województwo	Rozdział	Treść uwagi/Propozycja przeformułowania fragmentu prognozy	Uzasadnienie	Stanowisko wykonawcy SEA
1		administracja samorządowa	pomorskie	4. Prognoza oddziaływania na środowisko 4.6. Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu Programu na środowisko	Podejmowane działania przyczynią się do podnoszenia kompetencji społeczeństwa, jakości życia mieszkańców oraz umożliwią im odnalezienie nowych form aktywności (wykraczających poza tradycyjnie oferowane przez podmioty działające w sektorze kultury) i miejsc sprzyjających integracji społecznej. Inwestycje w infrastrukturę umożliwią tworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych, które będą wpływać na dobrostan społeczeństwa, walkę z wykluczeniem społecznym w różnych wymiarach oraz rozwój społeczeństwa kreatywnego, innowacyjnego, otwartego na zmiany. Dodatkowo, wsparcie pozwoli m.in. na tworzenie warunków dla realizacji procesów rewitalizacji społecznej na obszarach kryzysowych.	Należy wziąć pod uwagę włączanie w proces projektowania programów i procesów rewitalizacyjnych głosów z lokalnej społeczności, by uniknąć efektów artwashingowych.	Uwaga uwzględniona dodano w podrozdziale 4.4.3 Oddziaływania na ludzi, a także ogólnie w rozdziale 4.6
2		administracja samorządowa	pomorskie	4. Prognoza oddziaływania na środowisko 4.6. Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu	Realizowane projekty wykorzystywać będą technologie, które w znacznym stopniu wpłyną na zmniejszenie zużycia energii i ograniczenia jej strat. Wsparcie będzie ukierunkowane na realizację inwestycji energooszczędnych oraz w pełni odpowiadających wyzwaniom zielonej	Należy przemyśleć rozwiązania ekologiczne w kierunku redukcji materiałów tworzonych przez instytucje kultury nie tylko poprzez zwiększanie inwestycji na nowe rozwiązania, ale także na tworzenie audytów ekologicznych instytucji kultury, szkoleń z zakresu ekologicznych rozwiązań dla całych	Uwaga uwzględniona ogólnie w rozdziale 4.6

L.p.	Nazwa organizacji	Rodzaj podmiotu	Województwo	Rozdział	Treść uwagi/Propozycja przeformułowania fragmentu prognozy	Uzasadnienie	Stanowisko wykonawcy SEA
				Programu na środowisko	gospodarki. Nowo wznoszona infrastruktura dążyć będzie do osiągnięcia neutralności energetycznej, zaś modernizacja istniejącej kubatury będzie polegać na zmniejszaniu energochłonności. Realizowane projekty wykorzystywać będą technologie, które w znacznym stopniu wpłyną na zmniejszenie zużycia energii i ograniczenia jej strat. Zastosowane zostaną m.in. takie rozwiązania jak: termomodernizacja budynków czy instalowanie paneli fotowoltaicznych, zagospodarowanie wód opadowych, zastosowanie wentylacji mechanicznej z odzyskiem ciepła (rekuperacja). Nowopowstałe lub zmodernizowane obiekty zostaną wyposażone w rozwiązania przyjazne dla środowiska naturalnego i klimatu. Przyczyni się to do zmniejszenia emisji dwutlenku węgla oraz innych gazów cieplarnianych, zwiększenia odporności na szoki związane ze zmianami klimatycznymi, a także co równie ważne zmniejszenia kosztów stałych utrzymania budynków.	zespołów. Należy ograniczyć produkcję takich materiałów jak m.in. materiały promocyjne, publikacje itp. w formie papierowej. Więcej o możliwych rozwiązaniach: https://www.kulturadlaklimatu.pl/	
3	Stowarzyszenie Dystrybutorów i Producentów Części Motoryzacyjnych	inne	mazowieckie		W obszarze transportu kluczowym przedmiotem zainteresowania KE w kontekście redukcji zanieczyszczeń powietrza i emisji gazów cieplarnianych jest branża motoryzacyjna. Czy były/będą przedmiotem Państwa analiz także możliwości redukcji emisji u źródła (pojazdy samochodowe) - w oparciu o istniejącą aktualnie w Polsce flotę oraz w oparciu o możliwie szybkie		Uwaga nie uwzględniona w Prognozie. Prognoza dotyczy tylko zakresu określonego w Programie

L.p.	Nazwa organizacji	Rodzaj podmiotu	Województwo	Rozdział	Treść uwagi/Propozycja przeformułowania fragmentu prognozy	Uzasadnienie	Stanowisko wykonawcy SEA
					upowszechnienie pojazdów niskoemisyjnych? Chociażby KPO kwalifikuje pojazdy spełniające wymogi normy Euro-6 jako niskoemisyjne. Czy został przez Państwa oceniony – specyficzny dla Polski – potencjał jaki daje powyższy kierunek działań, zarówno w kontekście potencjału redukcji emisji (zwłaszcza w krótszym okresie), a także z punktu widzenia zachowania wysokokwalifikowanych miejsc pracy w sektorze motoryzacyjnym i niepogłębienia wykluczenia transportowego, które w Polsce szacowane jest aktualnie przez Instytut Jagielloński na 13,6 miliona osób żyjących głównie poza miastami i uzależnionych głównie od przystępnego cenowo samochodu?		
4	Gmina Miejska Głogów	administracja samorządowa	dolnośląskie		Determinanty wyboru lokalizacji nowych terminali intermodalnych.	W ramach przeglądu sieci TEN-T należy dokonać jej rewizji poprzez rozbudowanie sieci terminali o nową lokalizację w Głogowie. Uzasadnienie: Usytuowanie Głogowa pomiędzy drogami ekspresowymi S3 i S5 oraz przebieg przez miasto głównego szlaku kolejowego C-E 59 sprawia, że miasto jest ważnym ośrodkiem subregionalnym. Terminal intermodalny przy Odrze oraz przy styku z KGHM Polska Miedź S.A. Hutą Miedzi Głogów, Miejską Strefą Inwestycyjną, siecią kolejową TEN T (C E59) i LK 14 (szprycha nr 9.2 CPK), siecią drogową TEN T (S3, S5, A4 poprzez obwodnicę Głogowa w DK12) będzie istotnym węzłem przeładunkowym w północnej części województwa	Uwaga nie dotyczy Prognozy

L.p.	Nazwa organizacji	Rodzaj podmiotu	Województwo	Rozdział	Treść uwagi/Propozycja przeformułowania fragmentu prognozy	Uzasadnienie	Stanowisko wykonawcy SEA
						<p>dolnośląskiego oraz w całym Legnicko-Głogowskim Okręgu Miedziowym.</p> <p>Lokalizacja spełnia następujące warunki:</p> <ul style="list-style-type: none"> • położenie w bliskiej odległości od styku kolejowych korytarzy towarowych oraz sieci TEN-T • bliskie otoczenie aglomeracyjne (LGOM), względnie silne otoczenie gospodarcze (KGHM Polska Miedź S.A.) • łatwy dostęp do istniejącej lub planowanej infrastruktury kolejowej i drogowej. Potencjalni użytkownicy terminalu: KGHM Polska Miedź S.A., E Towers Famaba, firmy zlokalizowane w Miejskiej Strefie Inwestycyjnej, firmy zlokalizowane w Legnicko Głogowskim Okręgu Miedziowym, przewoźnicy z drogowej sieci TEN T (S3, S5, A4), przewoźnicy z kolejowej sieci TEN T (C E59) i LK 14 (szprycha nr 9.2 CPK). <p>Planowany terminal jest fazy uwzględniania obiektu w procesie planowania przestrzennego. Drugim obiektem wartym zainteresowania jest port zimowy przy bezpośrednim styku z siecią kolejową TEN T (C E59) i LK 14 (szprycha nr 9.2 CPK).</p> 	
5	Zarząd Morskiego Portu Gdańsk S.A.	inne	pomorskie	3.8. Gospodarka odpadami	<p>W rozdziale 3.8 Gospodarka odpadami brakuje danych dot. odpadów niebezpiecznych oraz innych niż niebezpieczne. Brakuje uszczegółowienia tematu w zakresie problemów dot. gospodarki odpadów komunalnych.</p>	<p>Duży problem i negatywny wpływ na środowisko mają odpady niebezpieczne, a przede wszystkim nielegalne składowiska odpadów niebezpiecznych. Istotna jest ocena gospodarki odpadami pod kątem gospodarki odpadów małych i dużych przedsiębiorców. Brakuje uszczegółowienia i możliwości usuwania odpadów niebezpiecznych. Problem nieprawidłowej gospodarki odpadów komunalnych wynika również z braku</p>	<p>Uwaga uwzględniona. Uzupełniono zapisy w podrozdziale 3.8</p>

L.p.	Nazwa organizacji	Rodzaj podmiotu	Województwo	Rozdział	Treść uwagi/Propozycja przeformułowania fragmentu prognozy	Uzasadnienie	Stanowisko wykonawcy SEA
						dokładnej i jednakowej informacji co do sposobu ich segregacji. W każdym mieście są inne zasady. Brakuje wspólnej polityki w tym zakresie. Produkty powinny zawierać informację do jakiej frakcji powinny być wyrzucane.	
6	Zarząd Morskiego Portu Gdańsk S.A.	inne	pomorskie	4.7. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji Programu	Brakuje uwzględnienia zieleni (drzew etc.)	Na etapie realizacji trzeba również uwzględnić zieleń. Klimat wciąż się zmienia, a zieleń m.in. drzewa chronią przed upałem, oczyszczają powietrze, a przede wszystkim łagodzą efekt cieplarniany i stabilizują klimat na Ziemi.	Uwaga uwzględniona przy zaleceniach w podrozdziale 4.7
7	PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.	inne	mazowieckie		Str. 5 - Wykaz pojęć i skrótów użytych w opracowaniu: Wskazano nieobowiązujące rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r., obowiązuje: Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz.U. 2019 poz. 1839) – dotyczy całego opracowania. Str. 8 Fragment: "Prognoza została wykonana w następujących podstawowych etapach: (...) - Prognoza oddziaływania na środowisko przedsięwzięć objętych projektem Programu" UWAGA: W Programie nie zostały wymienione przedsięwzięcia. Program sporządzony		Uwagi uwzględniono, za wyjątkiem ostatniej uwagi, ponieważ w aktualnym sformułowaniu jest już powiedziane kiedy może być zastosowane termiczne przekształcanie odpadów, a słowo utylizacja jest powszechnie używane,

L.p.	Nazwa organizacji	Rodzaj podmiotu	Województwo	Rozdział	Treść uwagi/Propozycja przeformułowania fragmentu prognozy	Uzasadnienie	Stanowisko wykonawcy SEA
					<p>jest w sposób ogólny. Zapewne powinno być: "typów przedsięwzięć".</p> <p>Str. 9 Fragment: "W związku z powyższym, na etapie projektowania przedsięwzięć, które w Prognozie zostały zakwalifikowane, jako mogące znacząco oddziaływać na środowisko, konieczne jest przeprowadzenie szczegółowej oceny oddziaływania na środowisko, zgodnie z obowiązującymi przepisami." UWAGA: Prognoza nie może zawierać wniosku, by dla każdego przedsięwzięcia mogącego znacząco oddziaływać na środowisko prowadzona była ocena oddziaływania na środowisko. Takie ustalenia przeprowadzane są na etapie screeningu w przypadku przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. Proszę przeformułować. Zapewne chodziło o analizy na etapie procedury zmierzającej do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.</p> <p>Str. 14 W zdaniu: Ponieważ w Programie przewidziano wykorzystanie w ciepłownictwie odpadów, należy zwrócić uwagę, że termiczne wykorzystanie odpadów powinno być zastosowane tylko w przypadku, gdy nie można ich w inny sposób utylizować, proponuje się rozważyć zlecenie ekspertyzy w zakresie potencjału budowy spalarni odpadów w Polsce biorąc pod uwagę przechodzenie na gospodarkę obiegu zamkniętego - sugerujemy zastąpienie</p>		

L.p.	Nazwa organizacji	Rodzaj podmiotu	Województwo	Rozdział	Treść uwagi/Propozycja przeformułowania fragmentu prognozy	Uzasadnienie	Stanowisko wykonawcy SEA
					wyrazu utylizacja innym pojęciem np. zagospodarowanie		
8	PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.	inne	mazowieckie	2.1. Podstawy formalno-prawne opracowania Prognozy oddziaływania na środowisko	Należy zaktualizować przywołane teksty jednolite aktów prawnych - np. ustawa o ochronie przyrody - przypis dolny nr 13 na str. 15.		Uwaga uwzględniona
9	PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.	inne	mazowieckie	3.5. Hałas	Str. 97: ZAPIS: "Warunki akustyczne środowiska są kształtowane przede wszystkim przez: (...) - długości linii kolejowych, ich jakość oraz stan techniczny (...)" UWAGA: Należy zmienić zapis. Warunki akustyczne nie zależą od długości linii kolejowych, lecz od natężenia i struktury ruchu, prędkości oraz stanu taboru i torowiska. Str. 101 Prosimy o umieszczenie informacji, że problem hałasu kolejowego pogłębia się i wynika w głównej mierze z niekontrolowanego rozwoju zabudowy chronionej akustycznie (w tym zwłaszcza mieszkalnej) w bliskim sąsiedztwie linii kolejowej, tj. z niewłaściwego planowania przestrzennego. Jest to ostatnio nagminne zjawisko, które powoduje, że do przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku dochodzi w miejscach, w których ich być nie powinno. Ten ważny aspekt został w analizach pominięty.		Uwaga uwzględniona

L.p.	Nazwa organizacji	Rodzaj podmiotu	Województwo	Rozdział	Treść uwagi/Propozycja przeformułowania fragmentu prognozy	Uzasadnienie	Stanowisko wykonawcy SEA
10	PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.	inne	mazowieckie	Rozdział 4.3, strona 159: Dokumenty strategiczne Polski, wskazano m.in. Koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju 2030	dokument ten został uchylony w listopadzie 2020 r. Rozdział 4.4, str. 168 i 169, tabela nr 20 Pozycja: "3.1.6 oraz 3.2.7: Infrastruktura obsługi podróżnych, w tym węzły przesiadkowe/dworce kolejowe, perony kolejowe, systemy informacyjne dla pasażerów, systemy IT" uznana została jako przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko (zaznaczono na czerwono). W myśl rozporządzenia oś nie są to przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko - należy zaznaczyć na zielono lub biało. Podobnie poz. 3.2.10 "Budowa nowych dworców kolejowych" na str. 169. Nie należy mylić budynków dworców kolejowych ze stacjami kolejowymi. Budowa dworców nie wymaga uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Rozdział 4.4, str. od 173, tabela nr 22 Sugerujemy weryfikację i urealnienie charakteru oddziaływań dla przedsięwzięć kolejowych. Przykładowo, dla pozycji "Infrastruktura obsługi podróżnych, w tym węzły przesiadkowe/dworce kolejowe, perony kolejowe, systemy informacyjne dla pasażerów, systemy IT" oraz "Budowa dworców kolejowych" wskazano możliwe negatywne oraz skumulowane oddziaływanie na różnorodność biologiczną, zwierzęta, rośliny, powietrze, ludzie, krajobraz, zasoby naturalne - nie ma uzasadnienia dla	UWAGA Prosimy o korektę zapisu - zamiast "linie kolejowe" wprowadzić określenie "wygradzane linie kolejowe". Linie kolejowe, które wygradzane nie są, nie przerywają drożności ekologicznej w systemie korytarzy ekologicznych. Rozdział 4.4.4, str. 223 Niezrozumiałe jest twierdzenie, że "Inwestycje budowy nowych dworców kolejowych, a także infrastruktura obsługi podróżnych, w tym węzły przesiadkowe/dworce kolejowe, perony kolejowe będą również oddziaływały na stan wód zwłaszcza w trakcie realizacji inwestycji. Rozdział 4.4.6, str. 233 Wyjaśnienia wymaga określenie "nowe inwestycje drogowe oraz kolejowe" Zapis odnosić się powinien do BUDOWY nowych linii kolejowych a nie nowych inwestycji. Te pojęcia w Prognozie oś należy wyraźnie rozróżnić i inaczej określać oddziaływania pochodzące od budowy / rozbudowy infrastruktury liniowej od oddziaływań pochodzących od jedynie przebudowy (która stanowi dominujący typ inwestycji kolejowych)." Rozdział 4.4.6, str. 233 Zdanie: "W przypadku remontów dróg mogą jednak występować efekty pozytywne w postaci uporządkowania otoczenia." powinno zostać rozszerzone o linie kolejowe. Rozdział 4.6, str. 252 Niezrozumiałe jest twierdzenie, że tylko "projekty kolejowe w zakresie sieci TEN-T" mogą powodować oddziaływania transgraniczne w przypadku, gdy "dochodzą" do granic kraju, a "pozostałe projekty kolejowe" tylko wówczas, gdy	3.1.6, 3.2.7, 3.2.10 - nie uwzględniono bo obiekty te należą do infrastruktury, a Rozporządzenie RM w 3.1 630 zalicza przedmiotowa infrastrukturę do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. Poza tym wg zasady prewencji lepiej na to zwrócić uwagę niż to zignorować; 4.4 - częściowo uwzględniono, jednak w przypadku oddziaływań na powietrze, ludzi i krajobraz może następować oddziaływanie skumulowane; 2.3.1 - uwzględniono; 4.4.1.2 - uwzględniono; 4.4.1.2 - w poprzednim zdaniu wyraźnie stwierdzono, że na obecnym etapie ... nie stwierdzono negatywnego

L.p.	Nazwa organizacji	Rodzaj podmiotu	Województwo	Rozdział	Treść uwagi/Propozycja przeformułowania fragmentu prognozy	Uzasadnienie	Stanowisko wykonawcy SEA
					<p>takiego określenia oddziaływań. Następnie, w przypadku pozycji "2.3.1 Budowa i modernizacja inteligentnej sieci elektroenergetycznej na wszystkich poziomach napięć" wskazano pozytywne oddziaływanie na zwierzęta, a ujemne na rośliny - powyższe nie ma uzasadnienia. Prosimy uwzględnić m.in. fakt, że budowa linii elektroenergetycznych wysokiego napięcia powodować może porażenia ptaków. Rozdział 4.4.1.2, str. 191 Prosimy o odniesienie do celów określonych dla obszarów Natura 2000, a nie tylko do przedmiotów ochrony oraz spójności i integralności całego systemu. Rozdział 4.4.1.2, str. 192 Ryzykowne jest umieszczanie w prognozie oś zdań typu: "Nie można, zatem wykluczyć, iż w trakcie ich realizacji zaistnieje ryzyko wystąpienia znaczącego negatywnego oddziaływania na obszary Natura 2000." Znaczące negatywne oddziaływanie przekreśla możliwość realizacji przedsięwzięcia i dokumentu. Sugerujemy posługiwanie się stwierdzeniem, że na obecnym etapie, w oparciu o ogólne założenia i dostępną wiedzę ekspercką nt. realizacji typów projektów infrastrukturalnych, nie przewiduje się możliwości znaczącego negatywnego oddziaływania na obszary Natura 2000, ich przedmioty oraz cele. Ocena dla poszczególnych przedsięwzięć będzie prowadzona na etapie późniejszym.</p>	<p>przekraczają te granice". Rozdział 4.7.1, str. 261, tabela 22 Niezrozumiałe jest przy określaniu działań minimalizujących jednolite podejście do budowy, przebudowy linii kolejowych, zakupu lub modernizacji taboru kolejowego i specjalistycznego sprzętu, budowy nowych dworców kolejowych itp., gdyż niektóre z nich nie wymagają działań minimalizacji, nie wymagają też uzyskiwania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Rozdział 4.7.1, str. 261, tabela 22 Wśród wskazanych działań minimalizujących w zakresie przyrody dla przedsięwzięć kolejowych wskazano następujące działania, które należy przededagować: 1) inwentaryzacja przyrodnicza terenu przed przystąpieniem do inwestycji (jeśli będzie wymagana) - do usunięcia. To nie jest działanie minimalizujące. Przypadki, w których inwentaryzacja jest wymagana, określa art. 66 ustawy o oś (tj. raport o oś). 2) dostosowywanie terminów prowadzonych prac do okresów ochronnych rozrodu zwierząt - proszę doprecyzować, że chodzi o terminy usuwania drzew i krzewów, a nie terminy prowadzenia wszystkich prac 3) zapewnienie drożności korytarzy migracyjnych dla nietoperzy - do usunięcia. Linie kolejowe nie stanowią korytarzy migracyjnych nietoperzy, przedsięwzięcia kolejowe nie oddziałują negatywnie na nietoperze, dlatego też minimalizacja ta jest nietrafiona. Rozdział 4.7.2, str. 264 Prosimy o</p>	<p>znaczącego oddziaływania na obszary Natura 2000, jednak doprecyzowano zapis i wskazano na możliwe kolizje. Wnioski zostały oparte także na podstawie zapisów z prognoz dla dokumentów sektorowych (ST, CUPT 100 Obwodnic, PEP2040), które zostaną uwzględnione we wsparciu FENIKS; 4.4.1.2 - uzupełniono w zakresie przedsięwzięć mogących potencjalnie oddziaływać na środowisko; 4.4.1.4 - uwzględniono częściowo. Nie do końca można zgodzić się ze stwierdzeniem: "Linie kolejowe, które wygradzane nie są, nie przerywają</p>

L.p.	Nazwa organizacji	Rodzaj podmiotu	Województwo	Rozdział	Treść uwagi/Propozycja przeformułowania fragmentu prognozy	Uzasadnienie	Stanowisko wykonawcy SEA
					Rozdział 4.4.1.2, str. 192 Zawracamy uwagę, że dla przedsięwzięć potencjalnie znacząco oddziałujących na środowisko nie zawsze wymagane jest przeprowadzenie oceny oddziaływania na środowisko - prosimy o korektę zapisów. Rozdział 4.4.1.4, str. 199 ZAPIS: "Najistotniejsze zagrożenia, które mogą dotyczyć przzerwania drożności ekologicznej w systemie korytarzy ekologicznych w kontekście projektowanego Programu dotyczą: - wystąpienia lub natężenia efektu barierowego, który będzie miał miejsce na skutek wprowadzania trwałych barier fizycznych (ogrodzeń, nasypów, rowów, dużych powierzchni przekształconych np. drogi, linie kolejowe, linie napowietrzne, turbiny wiatrowe)	przeredagowanie minimalizacji określonej jako: - "stosowanie nawierzchni dróg ograniczającej uciążliwość akustyczną (w uzasadnionych przypadkach), lokalizowanie dróg i szlaków kolejowych w odpowiedniej odległości od zabudowy mieszkaniowej, stosowanie pasów zieleni wzdłuż dróg i linii kolejowych, w ostateczności stosowanie ekranów akustycznych, poprzez wykreślenie linii kolejowych - z uwagi na następujące fakty: 1) Przedsięwzięcia kolejowe polegają przede wszystkim na modernizacji istniejących linii - nie ma możliwości lokalizowania ich "w odpowiedniej odległości od zabudowy mieszkaniowej". Dzieje się wprost przeciwnie - to zabudowa zbliża się do istniejących linii - i zakaz tego typu działań jako rozwiązanie minimalizujące powinien znaleźć się w prognozie. 2) Stosowanie zieleni wzdłuż linii kolejowych nie jest działaniem minimalizującym i zastępującym ekrany akustyczne. Skuteczność akustyczna takich pasów zieleni jest niewielka. Dodatkowo, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 7 sierpnia 2008 r. w sprawie wymagań w zakresie odległości i warunków dopuszczających usytuowanie drzew i krzewów, elementów ochrony akustycznej i wykonywania robót ziemnych w sąsiedztwie linii kolejowej, a także sposobu urządzania i utrzymywania zasłon odśnieżnych oraz pasów przeciwpożarowych (zmienionym w 2019	drożności ekologicznej w systemie korytarzy ekologicznych. ", ponieważż linie kolejowe niewygradzone stanowią barierę behawioralną dla gatunków zwierząt. Zaznaczono w tekście, iż w szczególności negatywne oddziaływanie dotyczy wygradzonych linii kolejowych. Dodano zapisy o charakterze oddziaływań w rozdz. 4.4.1.4. ssak; 4.4.4 - Podtrzymujemy zapis bo wspomniane inwestycje będą wpływały na wody w trakcie budowy; odwodnienia i ew, sptywy; 4.4.6 - Skorygowano zapis; 4.4.6 - Uwaga uwzględniona; 4.6 - Uwaga uwzględniona; 4.7.1 Wyeliminowano z

L.p.	Nazwa organizacji	Rodzaj podmiotu	Województwo	Rozdział	Treść uwagi/Propozycja przeformułowania fragmentu prognozy	Uzasadnienie	Stanowisko wykonawcy SEA
						r.), drzewa nie mogą być sytuowane w odległości od linii kolejowej określonej w rozporządzeniu. Drzewa nie mogą zagrażać bezpieczeństwu ruchu.	tabeli przedsięwzięcia nie wymagające działań minimalizujących. 4.7.1 - wskazania, co do inwentaryzacji przyrodniczej pozostawiono dodając, " jeżeli będzie wymagana i zgodnie z ustawą ooś", bo jest to podstawa do działań minimalizujących. Pozostałe uwagi uwzględniono. 4.7.2 - Przeredagowano zalecenia odnośnie zmniejszenia uciążliwości akustycznej kolei.
11	Port Czystej Energii Sp. z o.o.	inne	pomorskie	2.1. Podstawy formalno-prawne opracowania Prognozy oddziaływania na środowisko	Transformacja w kierunku GOZ służy wzrostowi innowacyjności gospodarki. Wymaga ona innowacyjnego podejścia i rozwoju nowoczesnych technologii szczególnie w zakresie zagospodarowywania odpadów i przetwarzania ich w charakterze surowców wtórnych. Bardzo ważny w polskich uwarunkowaniach jest rozwój biogospodarki, nowych modeli biznesowych w zakresie gospodarki o obiegu zamkniętym, zmiana zachowań konsumenckich, a także rozwój technologii zamykania obiegu wody i	Brak powyższych informacji w POIŚ	Uwaga nieuwzględniona. Nie ma możliwości i celu wymieniać w Prognozie wszystkie przepisy, jakie będą musiały być zastosowane przy realizacji przedsięwzięcia. Tym bardziej, że jak wskazał autor uwagi ulegają one zmianie.

L.p.	Nazwa organizacji	Rodzaj podmiotu	Województwo	Rozdział	Treść uwagi/Propozycja przeformułowania fragmentu prognozy	Uzasadnienie	Stanowisko wykonawcy SEA
					<p>zagospodarowania odpadów powstałych w wyniku działalności przemysłu wydobywczego i sektora energetyki. Ponadto należy zauważyć dynamicznie zmieniające się wytyczne dot. metod spalania odpadów, o czym stanowią opublikowane w 2019r. konkluzje BAT. Decyzja Wykonawcza Komisji (UE) 2019/2010 z dnia 12 listopada 2019 r. ustanawiająca konkluzje dotyczące najlepszych dostępnych technik (BAT) zgodnie z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/75/UE w odniesieniu do spalania odpadów zmienia warunki pracy oraz uzyskiwania pozwoleń zintegrowanych przez instalacje spalające odpady komunalne, do których należy budowane ZTPO w Gdańsku. Wymagania dla „nowego zespołu urządzeń” zawarte w nowych konkluzjach BAT nie wdrożono jeszcze do prawodawstwa polskiego, a co za tym idzie nie ma pewności/gwarancji czy nie będzie niezbędne dokonanie zmian technologicznych po wybudowaniu powstających instalacji aby sprostać wymaganiom prawa. W związku z powyższym należy uwzględnić w powyższym działaniu również możliwość finansowania dostosowania istniejących i powstających instalacji do zmieniających się przepisów prawa.</p>		

L.p.	Nazwa organizacji	Rodzaj podmiotu	Województwo	Rozdział	Treść uwagi/Propozycja przeformułowania fragmentu prognozy	Uzasadnienie	Stanowisko wykonawcy SEA
12	Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego w Warszawie	administracja samorządowa	mazowieckie		<p>Proponuje się z opisu negatywnych skutków braku inwestycji w transport wodny śródlądowy usunąć zapisy dotyczące możliwości ograniczenia przewozów towarów drogami. Z wymienianych dokumentów strategicznych Polski należy usunąć uchyloną Koncepcję przestrzennego zagospodarowania kraju 2030. Ocena powinna przedstawiać propozycje rozwiązań alternatywnych, w szczególności w zakresie podziału środków pomiędzy cele szczegółowe dot. poszczególnych gałęzi transportu, mającego zasadnicze znaczenie w odniesieniu do wpływu realizacji programu na środowisko.</p> <p>Proponowane rozwiązanie alternatywne powinno przewidywać ograniczenie środków przeznaczonych w inwestycje w drogi i transport wodny śródlądowy na rzecz inwestycji w kolej oraz transport miejski i niezmotoryzowany. Zasadniczym kryterium przy ocenie powinien być wpływ planowanych działań na podział zadań przewozowych.</p>	<p>Transport kolejowy dysponuje znaczącym potencjałem do ograniczenia przewozów towarów drogami, znacznie większym od transportu śródlądowego. Tym samym aby osiągnąć opisane efekty nie jest konieczne przekształcanie rzek w drogi wodne. Jedynym uzasadnionym efektem braku działań w tym zakresie byłby „brak możliwości pełnego wykorzystania zalet transportu intermodalnego”, jednak biorąc pod uwagę przewidziane inwestycje w porty jako punkty przeładunkowe z transportu wodnego na kolejowy, również w tym przypadku skala negatywnego efektu braku działań jest znikoma. Koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju 2030 została uchylona 13 listopada 2020 r. w związku ze zmianą ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2020 r. poz. 1378). W opisie (braku) rozwiązań alternatywnych zaznaczono, że możliwa jest modyfikacja programu poprzez zmianę alokacji środków pomiędzy celami szczegółowymi. Jest to zmiana bardzo istotna, w szczególności w części programu dotyczącej transportu.</p>	<p>Nie uwzględniono uwagi dotyczącej skreślenia zapisu dotyczącego korzyści z transportu wodnego bo jest to alternatywny mniej emisyjny środek transportu. Skreślono z listy dokumentów strategicznych KPZG 2030.</p> <p>Nie uwzględniono propozycji zmiany alokacji środków na poszczególne cele Programu bo to należy do ukształtowania samego Programu. W Prognozie autorzy jedynie wskazali, we wnioskach, na celowość rozważenia niektórych propozycji, co do kierunków zmian alokacji środków.</p>
13	Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego w Warszawie	administracja samorządowa	mazowieckie		<p>Kryteria planistyczno-strategiczne powinny zostać uzupełnione o kryterium konkurencyjności międzygałęziowej.</p>	<p>Z punktu widzenia wpływu na środowisko, kluczowe znaczenie ma wpływ inwestycji na podział zadań przewozowych. Tym samym inwestycje powinny być rozpatrywane pod kątem</p>	<p>Uwaga uwzględniona</p>

L.p.	Nazwa organizacji	Rodzaj podmiotu	Województwo	Rozdział	Treść uwagi/Propozycja przeformułowania fragmentu prognozy	Uzasadnienie	Stanowisko wykonawcy SEA
						ryzyka ograniczenia efektywności konkurencyjnych, bardziej ekologicznych ciągów komunikacyjnych (np. budowa drogi ekspresowej wzdłuż linii kolejowej), tak by uniknąć silosowego podejścia, a zapewnić faktyczną optymalizację systemu transportowego.	
14	Towarzystwo na rzecz Ziemi	organizacja pozarządowa	małopolskie	2.1. Podstawy formalno-prawne opracowania Prognozy oddziaływania na środowisko	Proponuje się zwiększenie alokacji na wsparcie tego celu szczegółowego do poziomu adekwatnego do wyzwań środowiskowych związanych z utratą różnorodności biologicznej, i skierowanie środków priorytetowo na ochronę gatunków i siedlisk, w celu zapewnienia właściwego stanu ich ochrony, w tym na obszarach Natura 2000 (7,5% funduszy w ramach Programu).	Będzie to adekwatne do wyzwań związanych z utratą różnorodności biologicznej i celów Strategii Bioróżnorodności UE, europejskiego Zielonego Ładu oraz ambicji UE wyrażonych w motywie (11) ROZPORZĄDZENIA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej: „Odzwierciedlając znaczenie przeciwdziałania utracie różnorodności biologicznej, Fundusze powinny przyczynić się do uwzględnienia działań na rzecz różnorodności biologicznej w politykach Unii oraz do zrealizowania ambicji przeznaczenia 7,5 % rocznych wydatków w ramach wieloletnich ram	Zmiana alokacji środków nie należy do zakresu Prognozy. W prognozie jedynie (we wnioskach) przedstawiono sugestie w tym zakresie, jednak nie obejmujące propozycji

L.p.	Nazwa organizacji	Rodzaj podmiotu	Województwo	Rozdział	Treść uwagi/Propozycja przeformułowania fragmentu prognozy	Uzasadnienie	Stanowisko wykonawcy SEA
						finansowych (WRF) na cele dotyczące różnorodności biologicznej w 2024 r. oraz 10 % rocznych wydatków w ramach WRF na cele dotyczące różnorodności biologicznej w latach 2026 i 2027, przy uwzględnieniu faktu, że cele klimatyczne i cele dotyczące różnorodności biologicznej częściowo się pokrywają.”	
15	Towarzystwo Przyjaciół Rzek Iny i Gowienicy	organizacja pozarządowa	zachodniopomorskie	1.1 GŁÓWNE WYZWANIA PRZY UWZGLĘDNIANIU RÓŻNIC SPOŁECZNYCH, EKONOMICZNYCH I TERYTORIALNYCH	Informację dot. sektora transportu i jego udziału w emisji gazów cieplarnianych w Polsce (27%) trzeba uzupełnić - choćby w przypisie - o najnowsze dane Europejskiej Agencji Środowiska dot. emisyjności transportu kołowego, szynowego i wodnego śródlądowego	Uzupełnienie informacji pozwoli precyzyjnie wskazać priorytety wsparcia (kolej), również z uwzględnieniem zasady “do no significant harm”.	W Prognozie oparto się na danych z Krajowego planu na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030 w zakresie emisji gazów cieplarnianych w Polsce w sektorze transportu. Zastosowanie i analiza zasady DNSH nie była przedmiotem oceny w ramach realizowanej Prognozy
16	Towarzystwo na rzecz Ziemi	organizacja pozarządowa	małopolskie		Program FENIKS powinien w miejscu poświęconym zdrowiu dostrzegać wyzwania stojące przed tym sektorem i społeczeństwem wynikające ze zmian klimatu należy go uzupełnić o ustalenia Strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (SPA2020).	Zmiany klimatu w nadchodzącym czasie będą coraz intensywniej wpływać na stan zdrowia ludzi warto by uwzględnić w obszarze wsparcia działania wychodzące temu problemowi naprzeciw.	Uwaga dotyczy Programu. W Prognozie wykorzystano wnioski z SPA 2020

L.p.	Nazwa organizacji	Rodzaj podmiotu	Województwo	Rozdział	Treść uwagi/Propozycja przeformułowania fragmentu prognozy	Uzasadnienie	Stanowisko wykonawcy SEA
17	Towarzystwo na rzecz Ziemi	organizacja pozarządowa	małopolskie		Informację dot. sektora transportu i jego udziału w emisji gazów cieplarnianych w Polsce (27%) trzeba uzupełnić - choćby w przypisie - o najnowsze dane Europejskiej Agencji Środowiska dot. emisyjności transportu kołowego, szynowego i wodnego śródlądowego	Uzupełnienie informacji pozwoli precyzyjnie wskazać priorytety wsparcia (kolej), również z uwzględnieniem zasady "do no significant harm".	W Prognozie oparto się na danych z Krajowego planu na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030 w zakresie emisji gazów cieplarnianych w Polsce w sektorze transportu. Zastosowanie i analiza zasady DNSH nie była przedmiotem oceny w ramach realizowanej Prognozy.
18	Towarzystwo na rzecz Ziemi	organizacja pozarządowa	małopolskie		Z zakresu interwencji należy w tym miejscu jednoznacznie wykluczyć wsparcie dla hydroenergetyki.	Spójność z zasadą "do no significant harm". Hydroenergetyka to nie „zielona” energia (vide np.: How Green is 'Green' Energy? Gibson L. et al. Trends In Ecology & Evolution Volume 32, Issue 12, December 2017, Pages 922-935). Przynosi znikome korzyści w osiągnięciu neutralności klimatycznej UE. Ma nieodwracalny wpływ na dostęp do wody, przyrodę i różnorodność biologiczną. Nie jest możliwe przeprowadzenie zrównoważonej transformacji energetycznej bez uwzględniania potrzeb środowiska przyrodniczego. W świetle zobowiązań wynikających z Europejskiego Zielonego Ładu finansowe wspieranie inwestycji szkodliwych dla różnorodności biologicznej i ochrony przyrody jest nie	Uwaga dotyczy Programu. We wnioskach z Prognozy zwrócono uwagę na DNSH

L.p.	Nazwa organizacji	Rodzaj podmiotu	Województwo	Rozdział	Treść uwagi/Propozycja przeformułowania fragmentu prognozy	Uzasadnienie	Stanowisko wykonawcy SEA
						do zaakceptowania. Infrastruktura hydrotechniczna m.in. przerywa ciągłość rzek jako korytarzy ekologicznych, wpływa negatywnie na hydromorfologię cieków oraz na stan ekosystemów wodnych i od wód zależnych. Wspieranie jej rozwoju jest sprzeczne z celami środowiskowymi Ramowej Dyrektywy Wodnej. Stoi również w sprzeczności z właściwą adaptacją do zmian klimatu, w której kluczową rolę odgrywają „zdrowe” ekosystemy wodne i od wód zależne (terenów podmokłych związanych z naturalnie funkcjonującymi rzekami), rozwiązania oparte o potencjał ekosystemów, renaturyzacja rzek i ich dolin (a nie ich przegradzanie).	
19	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Katowicach	inne	śląskie		pkt. 2.4. "Promocja oraz edukacja w ramach działań zmierzających do przystosowania się do zmiany klimatu " i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi, a także odporności, z uwzględnieniem podejść ekosystemowych pkt. 2.7 Wzmacnianie ochrony przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na "obszarach miejskich, wiejskich oraz leśnych", oraz ograniczanie wszelkich form zanieczyszczenia.	pkt. 2.4 promowanie ale przede wszystkim edukacja społeczeństwa w kierunku zmiany klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi. pkt. 2.7 Kompleksowe podejście do ochrony przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury	Uwaga dotyczy Programu
20	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Katowicach	inne	śląskie	2.3. Przedmiot prognozy – cele, zawartość oraz powiązania z innymi dokumentami ocenianego	Priorytet I i II pkt. 2.4. "Promocja oraz edukacja w ramach działań zmierzających do przystosowania się do zmiany klimatu " i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi, a także odporności, z uwzględnieniem podejść	pkt. 2.4 promowanie ale przede wszystkim edukacja społeczeństwa w kierunku zmiany klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi. pkt. 2.7 Kompleksowe podejście do ochrony przyrody,	Uwaga dotycząca Programu

L.p.	Nazwa organizacji	Rodzaj podmiotu	Województwo	Rozdział	Treść uwagi/Propozycja przeformułowania fragmentu prognozy	Uzasadnienie	Stanowisko wykonawcy SEA
				projektu Programu Operacyjnego	ekosystemowych pkt. 2.7 Wzmacnianie ochrony przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na "obszarach miejskich, wiejskich oraz leśnych", oraz ograniczanie wszelkich form zanieczyszczenia.	różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury	
21	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Katowicach	inne	śląskie		str. 26 Czyste środowisko ma istotne znaczenie dla zdrowia i dobrostanu ludzi. Jednocześnie lokalne środowisko może być też źródłem czynników stresogennych – takich jak zanieczyszczenie powietrza, wody czy gleby, hałas, promieniowanie, "niewybuchy" które mają negatywny wpływ na zdrowie ludzi i czystość środowiska. Na zdrowie mieszkańców UE negatywny wpływ mają również zmiany klimatu, objawiające się falami upałów, powodziami i innymi ekstremalnymi zjawiskami jak np.: susze. Str. 55 3.2 Zmiany Klimatu Podsumowanie (tabela) Zniszczenia w ekosystemach leśnych, rolnictwie uzupełnić o pożary "Silne wiatry, a nawet towarzyszące im incydentalne trąby powietrzne i wyładowania atmosferyczne"	Str. 26 Należy pamiętać, iż na terenach leśnych odwiedzanych przez lokalną społeczność, a nie jednokrotnie również turystów można natknąć się na niewybuchy, które zagrażają zdrowiu ludzkiemu. Str. 55 Pożary mają bardzo duży wpływ na zniszczenia w ekosystemach leśnych " dlatego niezbędne jest ujęcie działań prewencyjnych tj, patrolowanie lotnicze lasów, budowa dostrzegalni pożarowych oraz zakup sprzętu dzięki którym pracownicy Lasów Państwowych będą mogli chronić lasy oraz przylegające do nich tereny rolnicze a niejednokrotnie zabudowania tj domki jednorodzinne.	Uwagi uwzględniono o wskazane elementy
22	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Katowicach	inne	śląskie	4.1. Wpływ na środowisko w przypadku odstąpienia od realizacji Programu	str. 149 Degradacja środowiska "w miastach, na wsiach i w lasach" poprzez brak adekwatnego zabezpieczenia obszarów miejskich przed niekorzystnymi zjawiskami pogodowymi i ich następstwami. Zwiększenie zagrożenia wpływającego na zdrowie i życie ludzi. str. 216, 222, 227, 236, 240 Cel szczegółowy 2.7	Kompleksowe podejście do planowanych działań	Uwaga 1 uwzględniona. Uwaga dotycząca zmiany nazwy celu szczegółowego nie uwzględniona , bo wynika z Programu

L.p.	Nazwa organizacji	Rodzaj podmiotu	Województwo	Rozdział	Treść uwagi/Propozycja przeformułowania fragmentu prognozy	Uzasadnienie	Stanowisko wykonawcy SEA
					Wzmacnianie ochrony przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na "obszarach miejskich, wiejskich oraz leśnych", oraz ograniczanie wszelkich form zanieczyszczenia		
23	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Katowicach	inne	śląskie		Ujęcie w monitoringu wskaźnika: zwiększenia retencji wody	Jest to istotny wskaźnik mówiący o zrealizowanych inwestycjach, które pozwolą magazynować wodę podczas burz, powodzi aby móc ją wykorzystać podczas suszy	Uwaga uwzględniona
24	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Katowicach	inne	śląskie		uwzględnienie kompleksowości projektów zintegrowanych, uwzględniających wnioski o pozyskanie środków z co najmniej 2 lub więcej priorytetów, dotyczących: <ul style="list-style-type: none"> rozwoju miast oraz wsi i jakości powietrza w miastach, na wsiach kompleksowe zarządzania ryzykiem powodzi na obszarach całej Polski (miasta, wsie, lasy) 	Proponuje ujęcie wszystkich obszarów Polski aby kompleksowo podchodzić do realizowanych działań. Realizacja działań tylko w miastach nie uchroni całego obszaru Polski przed niszczącym działaniem wody (powódź)	Uwaga częściowo uwzględniona. We wnioskach znajduje się preferencja projektów zintegrowanych, natomiast w Prognozie nie sposób wymienić wszystkie możliwości zintegrowania projektów
25	Towarzystwo na rzecz Ziemi	organizacja pozarządowa	małopolskie	2.1. Podstawy formalno-prawne opracowania Prognozy oddziaływania na środowisko	(1) Fragmentowi „W zakresie gospodarowania wodami opadowymi wspierane będą systemy mające za zadanie zapobieganie podtopieniom i zalaniom oraz ograniczanie skutków tych zjawisk, zwiększenie odporności na ekstremalne zjawiska pogodowe (ulewy oraz powodzie błyskawiczne), spowolnienie odpływu oraz retencjonowanie wody wraz z systemami jej dystrybucji na okres suszy. Projekty takie mogą być łączone	(1) Proponowana zmiana pozwoli na jednoznaczną interpretację treści Programu: „powiązane rodzaje działań” w tym miejscu dotyczą interwencji wyłącznie na obszarach miejskich. (2) W przypadku, gdyby nie było to zgodne z intencją projektodawcy należy wprowadzić dodatkowe, zaproponowane zapisy, by uniknąć sprzeczności z zasadą „do no significant harm”. Wprowadzenie takiej zmiany pozwoli na wykluczenie z zakresu wsparcia budowy inwestycji	Uwaga dotyczy Programu

L.p.	Nazwa organizacji	Rodzaj podmiotu	Województwo	Rozdział	Treść uwagi/Propozycja przeformułowania fragmentu prognozy	Uzasadnienie	Stanowisko wykonawcy SEA
					z projektami dotyczącymi zielono-niebieskiej infrastruktury.” należy nadać brzmienie: „W zakresie gospodarowania wodami opadowymi w miastach wspierane będą systemy mające za zadanie zapobieganie podtopieniom i zalaniom oraz ograniczanie skutków tych zjawisk, zwiększenie odporności na ekstremalne zjawiska pogodowe (ulewy oraz powodzie błyskawiczne), spowolnienie odpływu oraz retencjonowanie wody wraz z systemami jej dystrybucji na okres suszy. Projekty takie mogą być łączone z projektami dotyczącymi zielono-niebieskiej infrastruktury.” (2) Jeśli nie było intencją projektodawcy, by fragment ten dotyczył interwencji na obszarach zurbanizowanych (o których mowa w akapicie pierwszym opisu), w związku z zasadą „do no significant harm” wnioskuje się o dodanie: “Celem zapewnienia zrównoważonego rozwoju w gospodarce wodnej przewidziano wspieranie naturalnego retencjonowania wody, w tym małej retencji (z wykluczeniem retencji powstałej w wyniku przegradzania cieków wodnych): działania w celu zatrzymania wód opadowych w miejscu ich powstania, w tym umożliwienie zasilania profilu glebowego i dalej – wód podziemnych, renaturyzacja przekształconych cieków wodnych i ich dolin, w tym zwiększanie rozstawu wałów	ukierunkowanych na retencję zbiornikową i korytową, kontrproduktywnych w stosunku do celu, jakim jest skuteczna adaptacja do zmian klimatu, szkodliwych środowiskowo (stojących w sprzeczności z celami środowiskowymi Ramowej Dyrektywy Wodnej – poprzez przegradzenie biegu rzek zaburzających ciągłość ekosystemów i morfologię cieków nie neutralnych klimatycznie). Magazynowanie wody poprzez przegradzanie rzek (i ich zamianę na zbiorniki powyżej zapór czy stopni wodnych) nie powinno być objęte wsparciem. Zbiorniki emitują bardzo dużo gazów cieplarnianych (dwutlenku węgla, metanu i podtlenku azotu). Nie jest to jedynie gaz opuszczający czaszę tych zbiorników w formie lotnej, ale także ten rozpuszczony, uwalniany do atmosfery na przelewach zapory. Przegrodzenie rzeki i spowolnienie przepływu wód niszczy dolinę rzeczną i jej otoczenie, m.in. poprzez zalewanie, zmianę stosunków wodnych. Wiąże się z tym utrata różnorodności biologicznej (z negatywnym oddziaływaniem na nią o zasięgu znacznie wykraczającym poza zasięg inwestycji, zarówno w górę, jak i w dół rzeki). Proponowany zapis daje możliwość objęcia wsparciem wyłączenia z eksploatacji budowli istniejących, które nie spełniają swej roli w ograniczaniu ryzyka powodzi i suszy, zostały zaprojektowane w sposób nieprzystający do dzisiejszych globalnych wyzwań środowiskowych – zmian klimatu,	

L.p.	Nazwa organizacji	Rodzaj podmiotu	Województwo	Rozdział	Treść uwagi/Propozycja przeformułowania fragmentu prognozy	Uzasadnienie	Stanowisko wykonawcy SEA
					przeciwpowodziowych i budowa polderów zalewowych na zawałach obwałowanych dolin rzecznych, renaturyzacja obszarów od wód zależnych, z wykorzystaniem naturalnych mechanizmów ekosystemowych (nature based solutions). Ponadto, wsparciem objęte zostaną: przebudowa, remont lub wyłączenie z eksploatacji (likwidacja) urządzeń wodnych i infrastruktury hydrotechnicznej, ograniczające ryzyko wystąpienia powodzi i suszy”	konieczności adaptacji do nich i łagodzenie ich skutków oraz utraty różnorodności biologicznej, a także obiektów zniszczonych, których odbudowa nie ma racjonalnego uzasadnienia i jest sprzeczna z celami klimatycznymi. Proponowana zmiana zachowuje możliwość objęcia wsparciem modernizacji istniejącej infrastruktury, jeśli modernizacja ta ma na celu bardziej efektywne zarządzanie ryzykiem powodzi i suszy, w tym wdrażanie rozwiązań poprawiających i przywracających ciągłość ekosystemów rzecznych. Proponowana zmiana pozwoli nadać wysoki priorytet rozwojowi naturalnej retencji i wyjść naprzeciw ustaleniom i kierunkom działań wskazanym w SPA2020. Wśród działań adaptacyjnych w zakresie dostosowania sektora gospodarki wodnej do zmian klimatu SPA2020 wymienia: „zwiększanie możliwości retencyjnych i renaturyzację cieków wodnych oraz przywracanie i utrzymanie dobrego stanu wód, ekosystemów wodnych i od wód zależnych”, w rozumieniu Ramowej Dyrektywy Wodnej. SPA2020 wskazuje, że „ważne jest, aby działania służące ochronie przeciwpowodziowej w pierwszej kolejności wykorzystywały najmniej inwazyjne dla środowiska przyrodniczego rozwiązania, w szczególności nietechniczne metody ochrony przeciwpowodziowej”. Proponowana zmiana pozwoli na wdrożenie, poprzez objęcie go	

L.p.	Nazwa organizacji	Rodzaj podmiotu	Województwo	Rozdział	Treść uwagi/Propozycja przeformułowania fragmentu prognozy	Uzasadnienie	Stanowisko wykonawcy SEA
						wsparciem, Krajowego Programu Renaturyzacji Wód Powierzchniowych.	
26	Towarzystwo na rzecz Ziemi	organizacja pozarządowa	małopolskie		Fragment "Niestabilne warunki nawigacyjne, będące wynikiem złej jakości infrastruktury sprawiają, że żegluga śródlądowa nie wykorzystuje swojego pełnego potencjału (ok. 0,3% w przewozie ładunków)" należy zmienić na "Zmienne warunki hydrologiczne (dynamika przepływów, zmiany klimatu pogłębiające zjawisko suszy i powodujące ekstremalne zjawiska pogodowe, w tym deszcze nawalne i powodzie błyskawiczne) sprawiają, że towarowa żegluga śródlądowa ma i będzie miała znaczenie marginalne, a użytkowanie dróg wodnych ograniczać się będzie przede wszystkim do wykorzystania turystycznego dostosowanego do warunków hydrologicznych."	Program FENIKS powinien być oparty o realia - warunki hydrologiczne Polski nie dają szans na funkcjonowanie dróg wodnych klasy IV i V. Nie zmienią tego nakłady na infrastrukturę, bo czynnikiem limitującym jest tu dostępność zasobów wodnych w czasie (vide np. Analiza uwarunkowań i efektywności ekonomicznej rozwoju odrzańskiej drogi wodnej, WWF 2010). W planowaniu wsparcia i rozwoju transportu nie należy opierać się na wymyślanym potencjale, a na rzetelnych analizach m.in. ekonomicznych - aktualnie po polskich rzekach wozi się głównie materiał pochodzący z ich pogłębiania.	Uwaga nieuwzględniona. W prognozie nie ocenia się znaczenia żeglugi w transporcie, natomiast odnosi się do zwiększenia wykorzystywanego potencjału w tym zakresie
27	Towarzystwo na rzecz Ziemi	organizacja pozarządowa	małopolskie	2.2. Cel i zakres prognozy oraz cele badawcze	Z zakresu interwencji należy wykluczyć budowę nowej infrastruktury technicznej ("do no significant harm"), także tej służącej małej retencji fragmentowi "Celem zapewnienia zrównoważonego rozwoju... towarzyszącej" należy nadać brzmienie "Celem zapewnienia zrównoważonego rozwoju w gospodarce wodnej przewidziano wspieranie naturalnego retencionowania wody, w tym małej retencji (z wykluczeniem retencji powstałej w wyniku przegradzania	Spójność z zasadą "do no significant harm". Wprowadzenie zmiany pozwoli na wykluczenie z zakresu wsparcia budowy inwestycji ukierunkowanych na retencję zbiornikową i korytową, kontrproduktywnych w stosunku do celu, jakim jest skuteczna adaptacja do zmian klimatu, szkodliwych środowiskowo (stojących w sprzeczności z celami środowiskowymi Ramowej Dyrektywy Wodnej – poprzez przegrodzenie biegu rzek zaburzających ciągłość ekosystemów i morfologię cieków nie neutralnych	Uwaga dotyczy Programu.

L.p.	Nazwa organizacji	Rodzaj podmiotu	Województwo	Rozdział	Treść uwagi/Propozycja przeformułowania fragmentu prognozy	Uzasadnienie	Stanowisko wykonawcy SEA
					<p>cieków wodnych): działania w celu zatrzymania wód opadowych w miejscu ich powstania, w tym umożliwienie zasilania profilu glebowego i dalej – wód podziemnych, renaturyzacja przekształconych cieków wodnych i ich dolin, w tym zwiększanie rozstawu wałów przeciwpowodziowych i budowa polderów zalewowych na zawalach obwałowanych dolin rzecznych, renaturyzacja obszarów od wód zależnych, z wykorzystaniem naturalnych mechanizmów ekosystemowych (nature based solutions). Ponadto, wsparciem objęte zostaną: przebudowa, remont lub wyłączenie z eksploatacji (likwidacja) urządzeń wodnych i infrastruktury hydrotechnicznej, ograniczające ryzyko wystąpienia powodzi i suszy”.</p>	<p>klimatycznie). Magazynowanie wody poprzez przegradzanie rzek (i ich zamianę na zbiorniki powyżej zapór czy stopni wodnych) nie powinno być objęte wsparciem. Zbiorniki emitują bardzo dużo gazów cieplarnianych (dwutlenku węgla, metanu i podtlenku azotu). Nie jest to jedynie gaz opuszczający czasę tych zbiorników w formie lotnej, ale także ten rozpuszczony, uwalniany do atmosfery na przelewach zapory. Przegrodzenie rzeki i spowolnienie przepływu wód niszczy dolinę rzeczną i jej otoczenie, m.in. poprzez zalewanie, zmianę stosunków wodnych. Wiąże się z tym utrata różnorodności biologicznej (z negatywnym oddziaływaniem na nią o zasięgu znacznie wykraczającym poza zasięg inwestycji, zarówno w górę, jak i w dół rzeki). Proponowany zapis daje możliwość objęcia wsparciem wyłączenia z eksploatacji budowli istniejących, które nie spełniają swej roli w ograniczaniu ryzyka powodzi i suszy, zostały zaprojektowane w sposób nieprzystający do dzisiejszych globalnych wyzwań środowiskowych – zmian klimatu, konieczności adaptacji do nich i łagodzenie ich skutków oraz utraty różnorodności biologicznej. Proponowana zmiana zachowuje możliwość objęcia wsparciem modernizacji istniejącej infrastruktury, jeśli modernizacja ta ma na celu bardziej efektywne zarządzanie ryzykiem powodzi i suszy, w tym wdrażanie rozwiązań poprawiających i przywracających</p>	

L.p.	Nazwa organizacji	Rodzaj podmiotu	Województwo	Rozdział	Treść uwagi/Propozycja przeformułowania fragmentu prognozy	Uzasadnienie	Stanowisko wykonawcy SEA
						ciągłość ekosystemów rzecznych. Proponowana zmiana pozwoli nadać wysoki priorytet rozwojowi naturalnej retencji i wyjście naprzeciw ustaleniom i kierunkom działań wskazanym w SPA2020. Wśród działań adaptacyjnych w zakresie dostosowania sektora gospodarki wodnej do zmian klimatu SPA2020 wymienia: „zwiększanie możliwości retencyjnych i renaturyzację cieków wodnych oraz przywracanie i utrzymanie dobrego stanu wód, ekosystemów wodnych i od wód zależnych”, w rozumieniu Ramowej Dyrektywy Wodnej. SPA2020 wskazuje, że „ważne jest, aby działania służące ochronie przeciwpowodziowej w pierwszej kolejności wykorzystywały najmniej inwazyjne dla środowiska przyrodniczego rozwiązania, w szczególności nietechniczne metody ochrony przeciwpowodziowej”. Proponowana zmiana pozwoli na wdrożenie, poprzez objęcie go wsparciem, Krajowego Programu Renaturyzacji Wód Powierzchniowych.	
28	Związek Banków Polskich	inne	mazowieckie	Cały program	Stanowisko Związku Banków Polskich do projektu programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 1. Środowisko bankowe generalnie pozytywnie ocenia przedstawiony do konsultacji projekt program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027. Z natury rzeczy jest to co prawda dokument bardzo ogólny na tym etapie budowy systemu	<ul style="list-style-type: none"> jako beneficjent środków UE. Sektor bankowy postuluje o odzwierciedlenie powyżej wymienionych potencjalnych ról banków w programie FENIKS. 3. Sektor bankowy zwraca uwagę, że aktualna wersja programu FENIKS nie określa jeszcze linii demarkacyjnej zapobiegającej podwójnemu finansowaniu obszarów w ramach różnych programów krajowych i regionalnych, konkretnych grup 	Uwaga nie wymaga komentarza. Uwaga dotyczy zapisów programu - zagadnienia w tym zakresie nie są analizowane w ramach Prognozy

L.p.	Nazwa organizacji	Rodzaj podmiotu	Województwo	Rozdział	Treść uwagi/Propozycja przeformułowania fragmentu prognozy	Uzasadnienie	Stanowisko wykonawcy SEA
					<p>wdrażania nowych funduszy i środków wsparcia Polityki Spójności, ale zawiera kluczowe kierunki i działania. 2. Środowisko bankowe zwraca także uwagę na fakt, że z uwagi na posiadany potencjał, banki mogą uczestniczyć w systemie wdrażania funduszy europejskich w następujących rolach:</p> <ul style="list-style-type: none"> • jako element systemu dystrybucji środków UE, zapewniając pośrednictwo w dystrybucji instrumentów finansowych zwrotnych • jako element bezpieczeństwa wydatkowania i zarządzania funduszami 	<p>beneficjentów poszczególnych działań, instytucji pośredniczących oraz systemu wdrażania programu. Należy uszczegółowić program w zakresie linii demarkacyjnej. 4. W konsultowanym projekcie Programu FEnKS brakuje także planu wykorzystania instrumentów finansowych o charakterze zwrotnym. W odniesieniu do niektórych celów zawarto jedynie informację: "W odniesieniu do wybranych obszarów w ramach celu szczegółowego rozważa się wsparcie w formie instrumentów finansowych. Ostateczne rozstrzygnięcie o zakresie i formie wsparcia zostanie podjęte po przeprowadzeniu analizy, zgodnie z art. 52.3 Rozporządzenia ogólnego." Brakuje szczegółowych informacji o zakresie takich instrumentów i planowanych instytucjach pośredniczących. Sektor bankowy postuluje o uszczegółowienie programu w powyżej wskazanym zakresie. Chcielibyśmy też zwrócić uwagę na fakt, że instytucje finansowe (w tym banki) powinny być istotnym elementem wdrażania Zielonego Ładu poprzez pośrednictwo finansowe i świadczenie usług finansowych (takich jak kredyty, gwarancje czy leasing) na rzecz beneficjentów programu FEnKS. Proponujemy też rozważenie zastosowania instrumentów finansowych ukierunkowanych na priorytety Zielonego Ładu, polegających na łączeniu kredytów z dotacją (dopłata do kapitału). Środowisko bankowe zwraca uwagę na konieczność zastosowania instrumentów</p>	

L.p.	Nazwa organizacji	Rodzaj podmiotu	Województwo	Rozdział	Treść uwagi/Propozycja przeformułowania fragmentu prognozy	Uzasadnienie	Stanowisko wykonawcy SEA
						<p>finansowych i udziału banków w obszarach umożliwiających beneficjentom korzystanie z takiej formy interwencji publicznej. Banki jako partnerzy zarówno środowisk gospodarczych jak i regulatora publicznego zwracają uwagę na doświadczenie i posiadany potencjał do udziału w obsłudze procesów absorpcyjnych. Banki już dzisiaj obsługują rozliczeniowo każdy projekt „unijny”, a finansują co trzeci projekt polskich beneficjentów. Banki udzielają także cennego wsparcia informacyjnego i doradczego beneficjentom. Beneficjentami - klientami banków są przede wszystkim mikro, mali i średni przedsiębiorcy, JST oraz rolnicy. 5. Poprawa efektywności energetycznej wpływa na całą gospodarkę, przekłada się na mniejsze zużycie energii oraz wzrost konkurencyjności. Efektywność energetyczna jest jednym z podstawowych działań na rzecz gospodarki niskoemisyjnej, który swoim zasięgiem powinien obejmować różne typy podmiotów, w tym m.in. różnej wielkości przedsiębiorstwa w sektorze energetyki, a także w sektorach przemysłu i usług oraz gospodarstwa domowe i instytucje publiczne. Inwestycje proekologiczne w firmach winny być wykorzystywane jako zachęta do rozwoju i dalszego inwestowania, np. poprzez finansowanie nowych inwestycji produkcyjnych z uwagi na ich zasilanie źródłem zeroemisyjnym lub</p>	

L.p.	Nazwa organizacji	Rodzaj podmiotu	Województwo	Rozdział	Treść uwagi/Propozycja przeformułowania fragmentu prognozy	Uzasadnienie	Stanowisko wykonawcy SEA
						<p>zastosowaniem efektywnych energetycznie technologii. Należy tu zastosować szeroko instrumenty finansowe lub mieszane (gwarancje, pożyczki połączone z dopłatami lub umorzeniami). 6. Z rozmów banków ze środowiskiem przedsiębiorców wynika, iż jedną z barier dla firm powstrzymujących je od większych inwestycji w efektywność energetyczną jest rozproszony, niejednorodny i nie do końca jasny system wsparcia (dodatkowo zbiurokratyzowany), który uniemożliwia efektywną dystrybucję wsparcia finansowego oraz know-how do szerokiego grona firm. Wyróżnikiem na tym tle jest program PolSEFF wdrażany razem z EBOR i niektórymi bankami komercyjnymi (i spółkami leasingowymi) w latach 2011 – 2014, który charakteryzował się stosunkowo niskim poziomem dotacji ale bardzo ograniczoną biurokracją i prostymi kryteriami wejścia. Jednocześnie program był przez pewien czas bardzo promowany w mediach, dzięki czemu zyskał wymagany rozgłos wśród przedsiębiorców i odniósł komercyjny sukces. Rekomenduje się utworzenie analogicznego programu jak PolSEFF tylko na większą skalę i dłuższą perspektywę czasową, opartego o proste kryteria kwalifikacyjne, zminimalizowane wymogi dokumentowo-biurokratyczne, zawierającego rozsądnej wielkości komponent dotacyjny. Program ten, powinien umożliwiać wsparcie wszystkich projektów prowadzących do</p>	

L.p.	Nazwa organizacji	Rodzaj podmiotu	Województwo	Rozdział	Treść uwagi/Propozycja przeformułowania fragmentu prognozy	Uzasadnienie	Stanowisko wykonawcy SEA
						<p>zwiększenia efektywności energetycznej (które zostały wymienione w dokumencie – w tym również automatyzację prowadzącą do poprawy produktywności procesów produkcyjnych) oraz być szeroko promowany w ogólnopolskich mediach w celu dotarcia nie tylko do przedsiębiorstw średnich i dużych, ale również tych mniejszych, z mniejszym potencjałem na korzystanie z dofinansowania z UE. Istotnym elementem jest dystrybucja wiedzy z zakresu efektywności energetycznej oraz wsparcie techniczne, które mogłyby zostać zaplanowane na wzór Programu PolSEFF. Istotnym elementem projektowania zasad tego programu powinien być komponent dotacyjny, który jeżeli byłby zestrojony z niską ogólną biurokratycznością programu mógłby być istotnie niższy niż wynika to z mapy intensywności pomocy publicznej (na zasadzie trade off, tj.: mniejsze wymogi formalno-dokumentowe oznaczałyby mniejszą ale łatwiej dostępną dotację - np. 15-20%). Do dystrybucji środków w ramach programu rekomenduje się wykorzystanie szerokiej sieci banków komercyjnych i spółdzielczych, na podobnych zasadach, jakie obowiązywały w ramach Programu PolSEFF, jednak system mógłby być wsparty programem gwarancyjnym, w celu umożliwienia finansowania również tych przedsiębiorstw, które nie mogą zaoferować dostatecznych zabezpieczeń kredytu. 7. Środowisko bankowo zwraca</p>	

L.p.	Nazwa organizacji	Rodzaj podmiotu	Województwo	Rozdział	Treść uwagi/Propozycja przeformułowania fragmentu prognozy	Uzasadnienie	Stanowisko wykonawcy SEA
						uwagę, że program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko powinien także zawierać komponenty zrównoważonej strategii żywnościowej (w tym strategia „od pola do stołu”) kluczowe jest zadbanie o zwalczanie skutków klęsk żywiołowych takich jak susza, grad, deszcz nawalny, ujemne skutki przezimowania, przymrozki wiosenne, powódź, huragan, piorun, osunięcie się ziemi czy lawina. Działania ograniczające negatywne skutki klęskowe przyczyniają się do utrzymania i zwiększania konkurencyjności sektora rolnictwa, jednocześnie kładąc nacisk na zrównoważony rozwój. W tych obszarach dostęp do finansowania powinien być zapewniany przede wszystkim poprzez wykorzystywanie instrumentów finansowych, w tym za pomocą instrumentów gwarancyjnych i mieszanych (tj. np. kredytów komercyjnych z dopłatami publicznymi, czy np. gwarancji z komponentem dotacyjnym). 8. Mając na uwadze cele programu, jakimi są m.in. ochrona środowiska a także przygotowanie gospodarki i ludzi na zmiany klimatyczne należy zachować konsekwentną spójność krajowych aktów prawnych, w tym Ustawy o Odnawialnych Źródłach Energii z celami programu FEnIKS. Istniejący od połowy 2016 r. system opustów (net-metering w kWh) przyczynił się do bardzo szybkiego rozwoju mikroinstalacji fotowoltaicznych. Środowisko bankowe proponuje przejściowo, na okres do	

L.p.	Nazwa organizacji	Rodzaj podmiotu	Województwo	Rozdział	Treść uwagi/Propozycja przeformułowania fragmentu prognozy	Uzasadnienie	Stanowisko wykonawcy SEA
						<p>31.12.2023 r. (w zgodzie z regulacjami UE), utrzymać – równoległe z nowymi regulacjami - możliwość wejścia do systemu opustów dla beneficjentów tego systemu sprzed nowelizacji Ustawy o OZE z 2019 r. (co do zasady osobom fizycznym), ograniczając jednak maksymalną wielkość instalacji prosumenckich korzystających z systemu opustów do 20 kW (co wystarczy do budowy instalacji PV z pompą ciepła). Proponowana przez nas zmiana umożliwi wdrożenie jednolitych regulacji UE, a z drugiej strony zminimalizuje szok dla rozwoju instalacji PV, zwłaszcza tych budowanych przez osoby fizyczne. Dodatkowy czas umożliwi podjęcie i rozwój działalności (i oferty) przez agregatorów i zminimalizuje ekspozycję osób fizycznych na „panikę” wywołaną na rynku przez niektórych instalatorów instalacji PV. 9. Bardzo ważnym programem antysmogowym w Polsce jest program Czyste Powietrze. Budżet programu Czyste Powietrze, zgodnie z rządowymi założeniami 103 miliardy zł do 2029 roku. Zgodnie z szacunkami Banku Światowego, luka finansowa w Programie Czyste Powietrze przekracza 8–9 miliardów euro. Trzy miliardy udało się zapewnić z Funduszu Odbudowy, więc brakuje jeszcze przynajmniej pięciu miliardów euro. Sektor bankowy z niepokojem wskazuje, że w programie FEnKS nie uwzględniono żadnych środków na Program Czyste Powietrze. Zdaniem sektora bankowego w programie finansującym infrastrukturę,</p>	

L.p.	Nazwa organizacji	Rodzaj podmiotu	Województwo	Rozdział	Treść uwagi/Propozycja przeformułowania fragmentu prognozy	Uzasadnienie	Stanowisko wykonawcy SEA
						<p>klimat i środowisko powinny znaleźć się środki na finansowanie głównego programu finansującego poprawę jakości powietrza w Polsce. 10. Zasadne jest ograniczenie rozproszenia i rozdrobnienia programów i instrumentów wsparcia na liczne regionalne inicjatywy na rzecz skonsolidowania tego wsparcia w ramach kilku ogólnopolskich powszechnych programów/instrumentów, które cechowałyby się min. dużą rozpoznawalnością wśród przedsiębiorstw co tym samym zwiększyłoby ich potencjał w zakresie dostarczania realnego wsparcia do przedsiębiorstw. 11. Bardzo ważnym aspektem „zielonej” rewolucji będzie edukacja i informacja środowisk gospodarczych i obywatelskich. Należy pamiętać, że sami polscy przedsiębiorcy będą także współodpowiedzialni za sukces czekającej nas transformacji energetycznej i klimatycznej. Niezbędne będą tu więc działania wspierające taką aktywność: edukacyjne, promocyjne i konstruktywna współpraca z innymi sektorami gospodarki, np. z sektorem finansowym. Zachęca do tego także Komisja Europejska w grudniowym Pakcie na Rzecz Klimatu (np. promowanie tzw. inteligentnych instrumentów finansowych na rzecz budownictwa ekologicznego). 12. Realizacja programu FEnIKS wymagać będzie mobilizacji środków prywatnych i kapitału z rynków finansowych i stąd wydaje się, że</p>	

L.p.	Nazwa organizacji	Rodzaj podmiotu	Województwo	Rozdział	Treść uwagi/Propozycja przeformułowania fragmentu prognozy	Uzasadnienie	Stanowisko wykonawcy SEA
						<p>odpowiednie zaangażowanie sektora bankowego w Polsce jest kluczowym czynnikiem sukcesu transformacji energetycznej i klimatycznej. Sektor bankowy niewątpliwie będzie mocno zaangażowany, aby wspierać i pomagać w aranżowaniu, ale także współfinansowaniu inwestycji i działań wymienionych w programie FEnIKS. W związku ze zbliżającą się transformacją energetyczną i klimatyczną sektor bankowy oczekuje lepszych rozwiązań regulacyjnych i podatkowych umożliwiających łatwiejsze finansowanie inwestycji rozwojowych w Polsce. Programy rozwojowe, ekologiczne, które stoją przed polską gospodarką i programy związane z przeciwdziałaniem skutkom pandemii powinny być zwolnione z dodatkowego podatku bankowego. Polski sektor bankowy oczekuje od regulatorów krajowych wyłączenia spod podatku bankowego aktywów bankowych finansujących „zielone inwestycje”, czy inwestycje rozwojowe. Wyłączenie spod podatku bankowego tych inicjatyw powinno pozwolić na zwiększenie oferty banków, a tym samym zwiększenie ich zaangażowania w finansowanie rozwoju czy „zielonych inwestycji”. 13. ZBP wnosi o uwzględnienie kontynuacji misji izby samorządu bankowego w Komitecie Monitorujących Program FEnIKS, najlepiej w charakterze pełnego Członka, a co najmniej Obserwatora. Ułatwi to przepływ informacji, terminowe</p>	

L.p.	Nazwa organizacji	Rodzaj podmiotu	Województwo	Rozdział	Treść uwagi/Propozycja przeformułowania fragmentu prognozy	Uzasadnienie	Stanowisko wykonawcy SEA
						<p>konsultacje i zachęcenie sektora bankowego do włączenia się do wdrożenia Programu. Warszawa, 16.07.2021 r. Pan Waldemar Buda Sekretarz Stanu Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej Dot.: konsultacji programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 w nawiązaniu do konsultacji społecznych programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 dziękujemy za zaproszenie i możliwość przedstawienia uwag i rekomendacji sektora bankowego, który będzie jednym z filarów procesu efektywnej absorpcji środków unijnych w Polsce. W sprawie ewentualnych pytań proszę o kontakt z p. Arkadiuszem Lewickim, Dyrektorem Zespołu ds. Programów Publicznych i Środowisk Gospodarczych, mail: Arkadiusz.Lewicki@zbp.pl, tel. 693 459 595.</p>	
29	Towarzystwo na rzecz Ziemi	organizacja pozarządowa	małopolskie		<p>(1) Należy usunąć informację dot. ilości wody zmagazynowanej w zbiornikach retencyjnych. (2) Zasoby wody na mieszkańca, zamiast z innymi krajami europejskimi, należy porównać ze zużyciem przeliczonym na mieszkańca. (3) Ilościowe dane dotyczące zasobów wodnych podano tylko dla wód powierzchniowych, należy je uzupełnić o informacje dot. zasobów wód podziemnych. (4) W dokumencie brakuje informacji o największych użytkownikach wód (o przemyśle, energetyce, rolnictwie, leśnictwie i</p>	<p>(1) Podana informacja nie wnosi nic do obrazu dostępności zasobów wodnych w Polsce, diagnozy sytuacji retencjonowanie wody dla samego retencjonowania nie jest wartością (trzeba pamiętać o parowaniu z powierzchni wody)co więcej zbiorniki generują problemy środowiskowe, są m.in. źródłem gazów cieplarnianych, łatwo ulegają eutrofizacji (vide ubiegłoroczne przykłady - zbiornik Siemianówka, Zbiornik Sulejowski). (2) Zestawienie zasobów ze zużyciem pozwoli na ocenę stanu, dostępności</p>	<p>Uwagi 2, 3, 4 uwzględniono. Uwagi 1: Danych o wielkości wody magazynowanej w zbiornikach nie usunięto bo to świadczy o stopniu wykorzystania zasobów wód powierzchniowych.</p>

L.p.	Nazwa organizacji	Rodzaj podmiotu	Województwo	Rozdział	Treść uwagi/Propozycja przeformułowania fragmentu prognozy	Uzasadnienie	Stanowisko wykonawcy SEA
					górnictwie) i presjach na zasoby wodne generowanych przez poszczególne sektory gospodarki - należy to uzupełnić.	zasobów wodnych w Polsce i rezerw w tym zakresie (pozostałego bufora - różnicy między wielkością zasobu a jego wykorzystaniem). (3) Dane dot. zasobów wód podziemnych dadzą pełny obraz dostępności zasobów wodnych. (4) Pokazanie kluczowych użytkowników wód / kluczowych presji na zasoby wodne pozwoli zaprogramować efektywny zakres wsparcia dla najskuteczniejszych rozwiązań	
30	Towarzystwo na rzecz Ziemi	organizacja pozarządowa	małopolskie		(1) Fragmentowi „W zakresie gospodarowania wodami opadowymi wspierane będą systemy mające za zadanie zapobieganie podtopieniom i zalaniom oraz ograniczanie skutków tych zjawisk, zwiększenie odporności na ekstremalne zjawiska pogodowe (ulewy oraz powodzie błyskawiczne), spowolnienie odpływu oraz retencjonowanie wody wraz z systemami jej dystrybucji na okres suszy. Projekty takie mogą być łączone z projektami dotyczącymi zielono-niebieskiej infrastruktury.” należy nadać brzmienie: „W zakresie gospodarowania wodami opadowymi w miastach wspierane będą systemy mające za zadanie zapobieganie podtopieniom i zalaniom oraz ograniczanie skutków tych zjawisk, zwiększenie odporności na ekstremalne zjawiska pogodowe (ulewy oraz powodzie błyskawiczne), spowolnienie odpływu oraz retencjonowanie wody wraz z systemami jej dystrybucji na okres	(1) Proponowana zmiana pozwoli na jednoznaczny interpretację treści Programu: „powiązane rodzaje działań” w tym miejscu dotyczą interwencji wyłącznie na obszarach miejskich. (2) W przypadku, gdyby nie było to zgodne z intencją projektodawcy należy wprowadzić dodatkowo, zaproponowane zapisy, by uniknąć sprzeczności z zasadą „do no significant harm”. Wprowadzenie takiej zmiany pozwoli na wykluczenie z zakresu wsparcia budowy inwestycji ukierunkowanych na retencję zbiornikową i korytową, kontrproduktywnych w stosunku do celu, jakim jest skuteczna adaptacja do zmian klimatu, szkodliwych środowiskowo (stojących w sprzeczności z celami środowiskowymi Ramowej Dyrektywy Wodnej – poprzez przegrodzenie biegu rzek zaburzających ciągłość ekosystemów i morfologię cieków nie neutralnych klimatycznie). Magazynowanie wody poprzez przegradzanie rzek (i ich zamianę na zbiorniki powyżej zapór czy stopni wodnych) nie powinno być objęte	Uwaga dotyczy Programu.

L.p.	Nazwa organizacji	Rodzaj podmiotu	Województwo	Rozdział	Treść uwagi/Propozycja przeformułowania fragmentu prognozy	Uzasadnienie	Stanowisko wykonawcy SEA
					<p>suszy. Projekty takie mogą być łączone z projektami dotyczącymi zielono-niebieskiej infrastruktury.” (2) Jeśli nie było intencją projektodawcy, by fragment ten dotyczył interwencji na obszarach zurbanizowanych (o których mowa w akapicie pierwszym opisu), w związku z zasadą „do no significant harm” wnioskuje się o dodanie: “Celem zapewnienia zrównoważonego rozwoju w gospodarce wodnej przewidziano wspieranie naturalnego retencjonowania wody, w tym małej retencji (z wykluczeniem retencji powstałej w wyniku przegradzania cieków wodnych): działania w celu zatrzymania wód opadowych w miejscu ich powstania, w tym umożliwienie zasilania profilu glebowego i dalej – wód podziemnych, renaturyzacja przekształconych cieków wodnych i ich dolin, w tym zwiększanie rozstawu wałów przeciwpowodziowych i budowa polderów zalewowych na zawalach obwałowanych dolin rzecznych, renaturyzacja obszarów od wód zależnych, z wykorzystaniem naturalnych mechanizmów ekosystemowych (nature based solutions). Ponadto, wsparciem objęte zostaną: przebudowa, remont lub wyłączenie z eksploatacji (likwidacja) urządzeń wodnych i infrastruktury hydrotechnicznej, ograniczające ryzyko wystąpienia powodzi i suszy”</p>	<p>wsparciem. Zbiorniki emitują bardzo dużo gazów cieplarnianych (dwutlenku węgla, metanu i podtlenku azotu). Nie jest to jedynie gaz opuszczający czasę tych zbiorników w formie lotnej, ale także ten rozpuszczony, uwalniany do atmosfery na przelewach zapory. Przegrodzenie rzeki i spowolnienie przepływu wód niszczy dolinę rzeczną i jej otoczenie, m.in. poprzez zalewanie, zmianę stosunków wodnych. Wiąże się z tym utrata różnorodności biologicznej (z negatywnym oddziaływaniem na nią o zasięgu znacznie wykraczającym poza zasięg inwestycji, zarówno w górę, jak i w dół rzeki).</p>	

L.p.	Nazwa organizacji	Rodzaj podmiotu	Województwo	Rozdział	Treść uwagi/Propozycja przeformułowania fragmentu prognozy	Uzasadnienie	Stanowisko wykonawcy SEA
31	Towarzystwo na rzecz Ziemi	organizacja pozarządowa	małopolskie		Uzasadnienie powinno zawierać informację o rodzajach wspieranych OZE, z informacją o wykluczeniu hydroenergetyki na mocy zasady "do no significant harm".	Spójność z zasadą "do no significant harm". Hydroenergetyka to nie „zielona” energia (vide np.: How Green is 'Green' Energy? Gibson L. et al. Trends In Ecology & Evolution Volume 32, Issue 12, December 2017, Pages 922-935). Przynosi znikome korzyści w osiągnięciu neutralności klimatycznej UE. Ma nieodwracalny wpływ na dostęp do wody, przyrodę i różnorodność biologiczną. Nie jest możliwe przeprowadzenie zrównoważonej transformacji energetycznej bez uwzględniania potrzeb środowiska przyrodniczego. W świetle zobowiązań wynikających z Europejskiego Zielonego Ładu finansowe wspieranie inwestycji szkodliwych dla różnorodności biologicznej i ochrony przyrody jest nie do zaakceptowania. Infrastruktura hydrotechniczna towarzysząca hydroenergetyce m.in. przerywa ciągłość rzek jako korytarzy ekologicznych, wpływa negatywnie na hydromorfologię cieków oraz na stan ekosystemów wodnych i od wód zależnych, a same turbiny powodują śmiertelność ryb i innych organizmów wodnych, w tym gatunków chronionych. Wspieranie jej rozwoju jest sprzeczne z celami środowiskowymi Ramowej Dyrektywy Wodnej. Stoi również w sprzeczności z właściwą adaptacją do zmian klimatu, w której kluczową rolę odgrywają „zdrowe” ekosystemy wodne i od wód zależne (terenów podmokłych związanych z naturalnie funkcjonującymi rzekami),	Uwaga dotyczy Programu. Zastosowanie i analiza zasady DNSH nie była przedmiotem oceny w ramach realizowanej Prognozy.

L.p.	Nazwa organizacji	Rodzaj podmiotu	Województwo	Rozdział	Treść uwagi/Propozycja przeformułowania fragmentu prognozy	Uzasadnienie	Stanowisko wykonawcy SEA
						rozwiązania oparte o potencjał ekosystemów, renaturyzacja rzek i ich dolin (a nie ich fragmentację).	
32	Towarzystwo na rzecz Ziemi	organizacja pozarządowa	małopolskie		We fragmencie dotyczącym różnorodności biologicznej podano informację o gatunkach roślin i zwierząt zagrożonych wyginięciem w oparciu o czerwone księgi, w tym dla gatunków zwierząt publikację z 2001 roku (bardzo nieaktualną) należy skorzystać z jak najbardziej aktualnych danych a) raportów do Komisji Europejskiej (dostępne na stronie KE) z wykonania dyrektywy ptasiej i siedliskowej, zawierających oceny stanu ochrony gatunków i siedlisk będących przedmiotem ochrony na obszarach Natura 2000, b) Czerwonej listy ptaków Polski (OTOP, 2020), c) corocznych raportów z monitoringu ptaków – Monitoring Ptaków Polski w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska – dostępnych na www.monitoringptakow.gios.gov.pl Przedmiotowy fragment należy uzupełnić i informację o czynnikach i zjawiskach negatywnie oddziałujących na stan różnorodności biologicznej.	Aktualizacja informacji pozwoli na uzyskanie właściwej diagnozy, efektywny dobór narzędzi i wskaże priorytety wsparcia, co pozwoli na podjęcie skutecznych działań i przyczyni się do osiągnięcia celów stawianych w europejskim Zielonym Ładzie i Strategii Bioróżnorodności UE.	Uwaga nieuwzględniona. Podane informacje pochodzą z publikacji GIOŚ z 2018 roku. W dalszej części zarówno opracowania GIOŚ, jak i Prognozy wskazano na wyniki monitoringu stanu siedlisk i gatunków, który odnosi się do podanych wcześniej informacji. Zagrożenia bioróżnorodności, w tym stanu siedlisk i gatunków zostały wskazane w Prognozie przed podrozdziałem 3.3.3.
33	Towarzystwo na rzecz Ziemi	organizacja pozarządowa	małopolskie		Informację dot. sektora transportu i jego udziału w emisji gazów cieplarnianych w Polsce (27%) trzeba uzupełnić - choćby w przypisie - o najnowsze dane Europejskiej Agencji Środowiska dot. emisyjności transportu	Uzupełnienie informacji pozwoli precyzyjnie wskazać priorytety wsparcia (kolej), również z uwzględnieniem zasady "do no significant harm".	W Prognozie oparto się na danych z Krajowego planu na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030 w zakresie emisji

L.p.	Nazwa organizacji	Rodzaj podmiotu	Województwo	Rozdział	Treść uwagi/Propozycja przeformułowania fragmentu prognozy	Uzasadnienie	Stanowisko wykonawcy SEA
					kołowego, szynowego i wodnego śródlądowego		gazów cieplarnianych w Polsce w sektorze transportu. Zastosowanie i analiza zasady DNSH nie była przedmiotem oceny w ramach realizowanej Prognozy.
34	Towarzystwo na rzecz Ziemi	organizacja pozarządowa	małopolskie		Z zakresu interwencji należy w tym miejscu jednoznacznie wykluczyć wsparcie dla hydroenergetyki.	Spójność z zasadą "do no significant harm". Hydroenergetyka to nie „zielona” energia (vide np.: How Green is 'Green' Energy? Gibson L. et al. Trends In Ecology & Evolution Volume 32, Issue 12, December 2017, Pages 922-935). Przynosi znikome korzyści w osiągnięciu neutralności klimatycznej UE. Ma nieodwracalny wpływ na dostęp do wody, przyrodę i różnorodność biologiczną. Nie jest możliwe przeprowadzenie zrównoważonej transformacji energetycznej bez uwzględniania potrzeb środowiska przyrodniczego. W świetle zobowiązań wynikających z Europejskiego Zielonego Ładu finansowe wspieranie inwestycji szkodliwych dla różnorodności biologicznej i ochrony przyrody jest nie do zaakceptowania. Infrastruktura hydrotechniczna m.in. przerywa ciągłość rzek jako korytarzy ekologicznych, wpływa negatywnie na hydromorfologię cieków oraz na stan ekosystemów wodnych i od wód zależnych. Wspieranie jej rozwoju jest sprzeczne z celami	Uwaga dotyczy Programu.

L.p.	Nazwa organizacji	Rodzaj podmiotu	Województwo	Rozdział	Treść uwagi/Propozycja przeformułowania fragmentu prognozy	Uzasadnienie	Stanowisko wykonawcy SEA
						środowiskowymi Ramowej Dyrektywy Wodnej. Stoi również w sprzeczności z właściwą adaptacją do zmian klimatu, w której kluczową rolę odgrywają „zdrowe” ekosystemy wodne i od wód zależne (terenów podmokłych związanych z naturalnie funkcjonującymi rzekami), rozwiązania oparte o potencjał ekosystemów, renaturyzacja rzek i ich dolin (a nie ich przegradzanie).	
35	Młodzieżowy Strajk Klimatyczny	inne	wielkopolskie		Usunąć fragment "(gaz ziemny stanowi często jedyną alternatywę dla stałych paliw kopalnych)" w celu szczegółowym 2.3	To stwierdzenie jest nieprawdziwe. Gaz ziemny może stanowić bardziej opłacalną ekonomicznie alternatywę w tej chwili. W perspektywie 7 lat realia technologiczne i ekonomiczne mogą się drastycznie zmienić.	Uwaga nieuwzględniona. Jest to stwierdzenie oparte na obecnym stanie.
36	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Katowicach	inne	śląskie	3.3. Ochrona przyrody, różnorodność biologiczna, obszary Natura 2000	Skala wzrostu lesistości w Polsce.	Lesistości w Polsce na przestrzeni lat zdecydowanie wzrosła. Po II wojnie światowej lesistość w PL wynosiła 20,8%, aktualnie wynosi 29,6%. W skali 70 lat lesistość wzrosła o prawie 9%, a do roku 2050 planujemy, aby lesistość wyniosła 33%. Lasy Państwowe zwracają szczególną uwagę na zmiany klimatyczne, typy siedliskowe lasów i prowadzą wiele badań aby jak najlepiej dostosować gatunki drzew wstępujących w polskich lasach. Odbiega się od stosowania monokultur, korzystamy z jak najlepszego materiału sadzeniowego, tak aby przyszły las miał jak największe szanse na przeżycie. Głównym problemem jest nieumiejętne gospodarowanie lasami niepaństwowymi, pozostawianie powierzchni niezalesionych, które w lasach niepaństwowych wynosi 5,5%	Uwaga uwzględniona

L.p.	Nazwa organizacji	Rodzaj podmiotu	Województwo	Rozdział	Treść uwagi/Propozycja przeformułowania fragmentu prognozy	Uzasadnienie	Stanowisko wykonawcy SEA
						natomiast w lasach stanowiących własność państwa 2,7%.	
37	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Katowicach	inne	śląskie	4.2. Analiza i ocena stanu środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem oraz istniejących problemów ochrony środowiska istotnych z punktu widzenia projektu Programu, w szczególności dotyczących obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody	Niewłaściwa gospodarka leśna / pożary lasów i szkodnictwo leśne.	Niewłaściwa gospodarka leśna lasów niepaństwowych. Monokultury, zły typ siedliskowy lasów, brak zabiegów w lasach, pojawienie się szkodników i brak reakcji na nie doprowadzają do zaburzeń ekosystemów leśnych. Lasy Państwowe mają jeden z najlepszych systemów w Europie przeciwdziałania pożarom leśnym. Z roku na rok przy wzroście temperatur maleje ilość i powierzchnia powstałych pożarów. Szybki system reakcji, PAD (punkty alarmowo - dyspozycyjne) w jednostkach LP, dromadery i helikoptery, wieże obserwacyjne oraz dobrze wykształcony personel przyczynia się do coraz mniejszej ilości pożarów, a co za tym idzie zmniejszenia ryzyka ich powstawania w okresie ich występowania (marzec - październik).	Uwaga uwzględniona

L.p.	Nazwa organizacji	Rodzaj podmiotu	Województwo	Rozdział	Treść uwagi/Propozycja przeformułowania fragmentu prognozy	Uzasadnienie	Stanowisko wykonawcy SEA
38	Ministerstwo Infrastruktury	administracja rządowa	mazowieckie		<p>Począwszy od roku 2020 przyjętych i realizowanych jest kilka projektów dokumentów strategicznych, tworzących ramy przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Zadania te mogą lokalizować się w jednym obszarze, w różnym charakterze sąsiadować ze sobą lub w inny sposób potęgować wzajemnie oddziaływania na dany komponent środowiska. W szczególności wśród wyżej wskazanych przyjmowane lub realizowane są dokumenty strategiczne, które wiążą się z założeniami prezentowanego projektu Programu. W związku z powyższym sugeruję rozważyć w prognozie oddziaływania na środowisko projektu Programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 wykonanie pogłębionej i kompletnej analizy oddziaływań skumulowanych z uwzględnieniem innych dokumentów strategicznych w tym tych obecnie realizowanych. W przypadku sektora transportu są to m.in. Strategiczne Studium Lokalizacyjne Inwestycji Centralnego Portu Komunikacyjnego, Program budowy 100 obwodnic na lata 2020 – 2030, PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. - Zamierzenia inwestycyjne w perspektywie 2021-2027 z uwzględnieniem ram do roku 2030, Kierunki Rozwoju Transportu Intermodalnego do 2030 r. z</p>		<p>Wszystkie zidentyfikowane istniejące i planowane inwestycje objęte wskazanymi dokumentami (które były na różnym stopniu ich opracowywania i zatwierdzania) zostały przedstawione na mapie, na której też, m. in. przedstawiono obszary chronione. Ponieważ Program nie podaje konkretnych przedsięwzięć (ich lokalizacji) nie można określić, gdzie będzie następowała kumulacja oddziaływań. Można jedynie podać, że jeżeli zostaną one zlokalizowane w określonych na mapie miejscach to może następować kumulacja oddziaływań na środowisko.</p>

L.p.	Nazwa organizacji	Rodzaj podmiotu	Województwo	Rozdział	Treść uwagi/Propozycja przeformułowania fragmentu prognozy	Uzasadnienie	Stanowisko wykonawcy SEA
					perspektywą do 2040 r., Polityka rozwoju lotnictwa cywilnego w Polsce do 2030 r. (z perspektywą do 2040 r.), dokumenty strategiczne związane z drogami śródlądowymi i portami morskimi, program bezpiecznej Infrastruktury Drogowej, nowe programy drogowe w zakresie wzmocnienia sieci drogowej i budowy dróg.		
39	Ministerstwo Infrastruktury	administracja rządowa	mazowieckie		W ocenie oddziaływania na środowisko wskazuje się na mocno ogólny charakter projektu programu argumentując, iż projekt Programu nie określa na obecnym etapie lokalizacji oraz warunków technicznych planowanych inwestycji. Niemniej jednak projekt Programu opisuje konkretne zadanie planowane do realizacji co powinno zostać odnotowane poprzez wymagana przepisami analizę oddziaływań na dostosowanym do opisu tych zadań poziomie szczegółowości. W obecnej formule te elementy wydają się być pominięte w ocenie. We wnioskach do prognozy stwierdzono, iż nie zidentyfikowano znaczącego negatywnego oddziaływania na obszary Natura 2000, w tym na ich integralność i spójność oraz wskazano, że nie można jednak wykluczyć, iż wystąpi znaczące negatywne oddziaływanie na obszary Natura 2000 w odniesieniu do indywidualnych inwestycji i projektów. W związku z tym zapisem projekt programu		Zapisy dotyczące oceny oddziaływania na obszary Natura 2000 zostały doprecyzowane, uzupełnione, przededagowane i uporządkowane (rozdz. 4.4.1.2), , jak również odniesiono się do wskazanych w programie inwestycji strategicznych z odpowiednim poziomem ogólności. Zapisy zostały przededagowane, ponieważ intencją autorów było wskazanie braku identyfikacji znaczącego negatywnego oddziaływania na

L.p.	Nazwa organizacji	Rodzaj podmiotu	Województwo	Rozdział	Treść uwagi/Propozycja przeformułowania fragmentu prognozy	Uzasadnienie	Stanowisko wykonawcy SEA
					<p>zwierający wskazanie tego rodzaju zadań (np. zał. 8) opisanych w jego prognozie jako mogące znacząco oddziaływać na obszary Natura 2000 wymagałby zastosowania art. 34 ustawy o ochronie przyrody. Dodatkowo w rozdziale 4.7 wprowadza się kompensacje przyrodniczą. W związku z powyższym sugeruje rozważyć ponowną pełną analizę w zakresie wszystkich założeń projektu dokumentu (na poziomie ogólnym oraz w odniesieniu do ujętych w nim zadań, w tym uwzględniając możliwość oddziaływań skumulowanych) weryfikując ww. zapisy i usuwając nieściśności. W przypadku potwierdzenia wniosków właściwe przepisy wymagają realizacji dyspozycji art. 34 ustawy o ochronie przyrody.</p>		<p>obszary Natura 2000, a także wskazanie, iż możliwe jest wystąpienie kolizji z obszarami Natura 2000 ze względu na duże pokrycie terenu Polski tymi formami ochrony przyrody. Uzasadnienie dotyczące braku znaczącego negatywnego oddziaływania na obszary Natura 2000, w tym na ich integralność, spójność, ich przedmioty ochrony i cele zostało oparte w znacznej mierze na wnioskach z prognoz dla dokumentów strategicznych, już przyjętych – m.in. Polityki ekologicznej państwa 2030, SRT2030, Programu Budowy 100 Obwodnic na lata 2020-2030, PEP2040. Prognozy te nie zidentyfikowały</p>

L.p.	Nazwa organizacji	Rodzaj podmiotu	Województwo	Rozdział	Treść uwagi/Propozycja przeformułowania fragmentu prognozy	Uzasadnienie	Stanowisko wykonawcy SEA
							negatywnego oddziaływania na obszary Natura 2000, ale tam gdzie było to możliwe wskazały potencjalne obszary kolizji przyszłych inwestycji z obszarami Natura 2000. Ponadto w Prognozie podkreślono znaczenie PZO w ocenie na obszary Natura 2000.. Należy także wskazać, iż w prognozie stwierdzono, iż nie zachodzą przesłanki określone w art. 55 ust 2 ustawy ooś. W Prognozie w miarę możliwości, na ile pozwalał na to stopień szczegółowości Programu, określono szczegółowe zagrożenia w odniesieniu do komponentów środowiska, a także obszarów chronionych, a

L.p.	Nazwa organizacji	Rodzaj podmiotu	Województwo	Rozdział	Treść uwagi/Propozycja przeformułowania fragmentu prognozy	Uzasadnienie	Stanowisko wykonawcy SEA
							nawet grup organizmów. Ponadto, wskazane zostały możliwe warianty alternatywne lub rozwiązania, które mogłyby ograniczać negatywne oddziaływanie – w szczególności na formy ochrony przyrody i różnorodność biologiczną.
### ##	Ministerstwo Infrastruktury	administracja rządowa	mazowieckie		Prognoza oddziaływania na środowisko zawiera w rozdziale 4.7 Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji Programu czyli w praktyce szeroką listę działań minimalizujących ograniczających czy nawet kompensujących negatywne oddziaływania na środowisko (np: prowadzenie robót w sposób zapewniający ochronę wód przed zanieczyszczeniem; zapewnienie ochrony drzew przed ewentualnym uszkodzeniem podczas prowadzenia robót budowlanych, prace budowlane winny być prowadzone w sposób zapewniający ochronę wód przed zanieczyszczeniem itd.). Poziom szczegółowości przedmiotowych zaleceń jest bardzo wysoki, analogiczny		Uwaga nieuwzględniona. Przedstawione zalecenia są zaleceniami ogólnymi i nie obowiązującymi. Wynikają one z doświadczeń. Nie odnoszą się do konkretnych projektów bo Program ich nie wskazuje. Natomiast mogą być wykorzystane przy dalszych pracach.

L.p.	Nazwa organizacji	Rodzaj podmiotu	Województwo	Rozdział	Treść uwagi/Propozycja przeformułowania fragmentu prognozy	Uzasadnienie	Stanowisko wykonawcy SEA
					<p>jak dla etapu decyzji budowlanej czy decyzji środowiskowej. W prognozie natomiast nie można odnaleźć tak szczegółowych analiz na podstawie, których te szczegółowe działania minimalizujące czy wręcz kompensujące można byłoby określić. Niefrasobliwe formułowanie takich zaleceń może powodować wiele ograniczeń we wdrażaniu zaplanowanych działań inwestycyjnych, istotnie zawęzić możliwości realizacji zadań inwestycyjnych, a nawet powodować szkody w środowisku. Formułowanie zaleceń minimalizujących i kompensujących powinno wynikać z konkretnych analiz oddziaływania, a także być również poprzedzone analizą efektywności czy zasadności takich rozwiązań.</p>		
41	Ministerstwo Infrastruktury	administracja rządowa	mazowieckie		<p>W Pkt. 4.6 Informacja o możliwym transgranicznym oddziaływaniu Programu na środowisko wskazano na grupy przedsięwzięć, które mogą oddziaływać transgranicznie jeżeli byłyby zlokalizowane w strefie przygranicznej po czym zapisano tam Inwestycje z zakresie sieci TEN-T, jeżeli realizowane przedsięwzięcia dochodzić będą do granicy. W konsekwencji we wnioskach ustalono brak oddziaływań transgranicznych. Proszę o ponowną analizę zapisów i usunięcie nieściśłości.</p>	<p>Z jednej strony wskazuje się na zadania objęte programem jako oddziałujące transgranicznie na środowisko, a z drugiej strony wyklucza się takie oddziaływanie dla programu. Program zawiera również wykaz działań, inwestycji. Sugerowane jest analizę oddziaływań na poziomie programu jak i wykazywanej listy działań i usunięcie nieściśłości.</p>	<p>Uwaga uwzględniona. Zapisy skorygowano</p>

L.p.	Nazwa organizacji	Rodzaj podmiotu	Województwo	Rozdział	Treść uwagi/Propozycja przeformułowania fragmentu prognozy	Uzasadnienie	Stanowisko wykonawcy SEA
42	Ministerstwo Infrastruktury	administracja rządowa	mazowieckie		Zapisy w prognozie wskazujące, iż warunki akustyczne środowiska są kształtowane przede wszystkim przez: m.in. długości linii kolejowych sugeruję rozważyć zastąpieniem zapisami o jakości wykonania oraz stanie technicznym taboru.		Uwaga uwzględniona
43	Ministerstwo Infrastruktury	administracja rządowa	mazowieckie		Zapis dotyczący Promowania projektów zintegrowanych. Zapis nieprecyzyjny, mogący dyskryminować projekty. W celu wykluczenia sytuacji, gdzie łączenie dwóch priorytetów będzie powodowało bardziej uprzywilejowane traktowanie projektów, należy doprecyzować zapisy, w zakresie jakiego celu szczegółowego zaleca się integrację projektów. Niektóre typy inwestycji nie mają możliwości łączenia 2 lub więcej ze wskazanych priorytetów.		Uwaga uwzględniona. We wnioskach i przypisie sprecyzowano, że chodzi głównie o Cel 2.6 i podano o przykładowo projekty OZE pogodowo-zależne
44	Ministerstwo Infrastruktury	administracja rządowa	mazowieckie		W Prognozie znajdują się odniesienia do projektu Strategicznego Studium Lokalizacyjnego inwestycji CPK, podczas gdy etap opracowania SSL został zakończony. SSL został przyjęty Zarządzeniem nr 8 Pełnomocnika Rządu ds. CPK z dnia 22 kwietnia 2021 r		Uwaga uwzględniona, skorygowano zapisy.
45	Ministerstwo Infrastruktury	administracja rządowa	mazowieckie		Analiza oddziaływań skumulowanych czy oceny zgodności projektu Programu nie odnosi się do dokumentu PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. – zamierzenia inwestycyjne na lata 2021-2030 z perspektywą do 2040 r	W końcu czerwca 2021r. dokument PKP PLK S.A. został przyjęty i jego ostateczna wersja wraz z prognozą zamieszczona jest na stronach PKP PLK SA	Uwaga uwzględniona.

L.p.	Nazwa organizacji	Rodzaj podmiotu	Województwo	Rozdział	Treść uwagi/Propozycja przeformułowania fragmentu prognozy	Uzasadnienie	Stanowisko wykonawcy SEA
46	Ministerstwo Infrastruktury	administracja rządowa	mazowieckie		Propozycja środowiskowych kryteriów wyboru projektów – wymaga w naszej ocenie modyfikacji. Kryteria planistyczne – inwestycje planowane do realizacji w ramach CPK (w szczególności nowe linie kolejowe) nie są na obecną chwilę uwzględnione w dokumentach planistycznych, w związku z tym kryterium zgodności z planami zagospodarowania przestrzennego z zasady jest niespełnione – prosimy zatem o korektę polegającą na usunięciu zapisu : Zgodność z istniejącymi (w momencie oceny projektu) planami zagospodarowania przestrzennego		Uwaga uwzględniona. Ponieważ podane kryteria są ogólne tj. mają zastosowanie dla różnych przedsięwzięć dodano uzupełnienie w zakresie CPK.
47	Ministerstwo Infrastruktury	administracja rządowa	mazowieckie		Zapis w zakresie Kryteriów planistyczno-strategicznych (tiret drugie) dot. zgodności z istniejącymi (w momencie oceny projektu) planami zagospodarowania przestrzennego w zakresie infrastruktury drogowej należy usunąć. Zgodnie bowiem z ustawą z dnia 10 kwietnia 2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych (Dz.U. z 2020 r. poz. 1363) – art. 11i ust. 2 w sprawach dotyczących zezwolenia na realizację inwestycji drogowej nie stosuje się przepisów o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przepisów ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U. z 2020 r. poz. 802 i 1086)		Uwaga uwzględniona. Ponieważ podane kryteria są ogólne tj. mają zastosowanie dla różnych przedsięwzięć dodano uzupełnienie w zakresie dróg publicznych.

L.p.	Nazwa organizacji	Rodzaj podmiotu	Województwo	Rozdział	Treść uwagi/Propozycja przeformułowania fragmentu prognozy	Uzasadnienie	Stanowisko wykonawcy SEA
48	MKIŚ	administracja rządowa	mazowieckie	SEA Załącznik 2/zakładka 2.1.3	Propozycja korekty: (...) negatywne może być termiczne wykorzystanie przekształcanie odpadów, jeżeli spalane będą odpady mogące podlegać ponownemu wykorzystaniu lub recykulacji, niezgodnie z hierarchią ich utylizacji. do procesów spalania będą kierowane te odpady, które nadają się do procesów recyklingu. „		Uwaga została uwzględniona
49	MKIŚ	administracja rządowa	mazowieckie	3.2. Zmiany klimatu	Proponowana zmiana: Biorąc pod uwagę nową strategię UE w zakresie ochrony środowiska oraz przeciwdziałania zmianom klimatu Europejski Zielony Ład, ambicją Unii Europejskiej jest osiągnięcie do roku 2050 neutralności klimatycznej. Poprawna nazwa strategii to: Europejski Zielony Ład. Nie jest to strategia tylko w zakresie ochrony środowiska i przeciwdziałania zmianom klimatu (co sugeruje obecny zapis). Celem tej strategii jest przekształcenie UE w sprawiedliwe i prosperujące społeczeństwo żyjące w nowoczesnej, zasobooszczędnej i konkurencyjnej gospodarce. Celem strategii jest również ochrona, zachowanie i poprawa kapitału naturalnego UE oraz ochrona zdrowia i dobrostanu obywateli przed zagrożeniami i negatywnymi skutkami związanymi ze środowiskiem		Uwaga została uwzględniona
50	w.szymalski@ine-isd.org.pl				Budowa obwodnic nie zmniejsza emisji o ile nie są to samochody elektryczne. Jedyny widoczny skutek budowy nowych dróg to zwiększenie ruchu drogowego. To będzie	Budowa obwodnic miast będzie przyczyniać się do poprawy jakości powietrza w miastach, gdzie jest największe zagęszczenie ludności oraz gdzie występują problemy z jakością	

L.p.	Nazwa organizacji	Rodzaj podmiotu	Województwo	Rozdział	Treść uwagi/Propozycja przeformułowania fragmentu prognozy	Uzasadnienie	Stanowisko wykonawcy SEA
					<p>prowadziło do wzrostu zużycia energii. Czy zostało to strategicznie przemyślane i zanalizowane na etapie przygotowywania programu? Czy są dostępne analizy łączące zużycie energii i emisje z perspektywą wzrostu ruchu drogowego w Polsce? Czy takie analizy zostały podjęte w SOOŚ dokumentu. Niestety widziałem, że zespół przygotowujący SOOŚ napisał, że obwodnice mogą się przyczynić do obniżenia emisji, co jest całkowitą nieprawdą - na pewno tak nie będzie, co pokazują ewaluacje projektów tego typu z lat 2007-2013, a także 2014-2020. To samo dotyczy rozbudowy systemu żeglugi śródlądowej - obecnie żegluga jest znacznie większym źródłem emisji niż kolej, a nie należy się spodziewać, że zabierzenie transport z dróg, który oczywiście emituje więcej. Czy jednak nie należałoby stwierdzić, że planowane inwestycje drogowe nie spełniają zasady DNSH? .</p>	<p>powietrza (przekroczenia poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu). Dodatkowo wpłynie ona na poprawę klimatu akustycznego miast. Projektowane w ramach nowych odcinków dróg (obwodnic) systemy wstępnego oczyszczania wód opadowych i roztopowych będą miały pozytywny wpływ na ograniczanie zanieczyszczeń do wód i gleby. W Prognozie wykorzystano też oceny dokonane na bardziej szczegółowym poziomie dla Strategii zrównoważonego transportu. Co do oceny DNSH to prawdopodobnie będzie musiała być dokonana, niezależnie, po wydaniu odpowiednich przepisów UE.</p>	
51	w.szymalski@ine-isd.org.pl				<p>Transport drogowy będzie bezemisyjny dopiero, gdy prąd będzie bezemisyjny, a obecnie taki nie jest i do 2030 roku taki nie będzie. Jeszcze w 2040 roku prąd ma mieć emisyjność na poziomie 250 kgCo2/MWh. Także w perspektywie 2020-2027 wszystkie budowane drogi nie będą spełniały DNSH, bo będą po nich się poruszać samochody na paliwa kopalne, albo na prąd pochodzący co najmniej w 60% z paliw kopalnych. Należy</p>	<p>Jak wspomniano wyżej analiza DNSH będzie prawdopodobnie wykonana, niezależnie, po wydaniu odpowiednich przepisów przez UE. Nie jest przedmiotem Prognozy prognozowanie o ile wzrośnie, w perspektywie, emisyjność transportu w Polsce. Ponieważ Program ma charakter ogólny bez podania konkretnych przedsięwzięć, które będą wykonane nie można obecnie określić jakie będą jego</p>	

L.p.	Nazwa organizacji	Rodzaj podmiotu	Województwo	Rozdział	Treść uwagi/Propozycja przeformułowania fragmentu prognozy	Uzasadnienie	Stanowisko wykonawcy SEA
					oszacować na ile wpłynie to naq wzrost emisji do roku 2030 (w wpłynie), ponieważ będzie wzrost ruchu drogowego związany z budową nowych połączeń drogowych. Na pytanie o ile te emisje wzrosną można spróbować odpowiedzieć już dziś i uważam, że SOOŚ na takie pytanie może spróbować odpowiedzieć (ewentualnie dodatkowa analiza zlecona obok SOOŚ).	efekty redukcji emisji gazów cieplarnianych.	